

Dijkoraad

Bouwhistorische
Opname

Januari 2023

**Markt 64,
Steenwijk**

Dijkoraad R.R.G. B.V.

Rodetorenplein 15, 8011 MJ Zwolle

Telefoon 088 - 411 2000
E-mail info@dijkoraad.nl
Homepage www.dijkoraad.nl
ING bank 66.62.978
IBAN NL20INGB0006662978
BIC INGBNL2A
KvK Zwolle 61760277
BTW ID nr. NL854476465B01

Vestigingen in Oldenzaal en Zwolle

Markt 64, Steenwijk

Adres: Markt 64, 8331 HK Steenwijk
Kadastraal bekend: gemeente Steenwijk, sectie M, nummer 1052
Bescherming: Rijksmonument, nummers [34587](#)
Eigenaar: Gemeente Steenwijkerland
Contactpersoon: -
Huidig gebruik: Stadsmuseum
Projectnaam: Museum Steenwijk.
Opdrachtreferentie: O023

Dijkoraad R.R.G. b.v. Bouwhistorische opname Markt 64, Steenwijk

Adviseur: J. W. Ormel
Auteur: J. W. Ormel
Gecontroleerd: -
Datum uitgave: 6 januari 2023

Foto 2021

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Samenvatting	3
3	Ontwikkelingsgeschiedenis	9
4	Beschrijvingen	20
5	Waardenstelling & aanbevelingen.....	31
6	Bronnen	36

Bijlagen

1 Inleiding

In dit rapport wordt de bouwhistorische opname behandeld die is uitgevoerd aan een tot Stadsmuseum ingericht woonhuis aan de Markt 64 Steenwijk. Voor dit huis, de rechter belendingen met achtererf en twee aansluitende huizen aan de Onnastraat worden plannen ontwikkeld om een nieuw regionaal museum te huisvesten. De ontwerper van de museumruimte heeft inmiddels de eerst vlekkenplannen gereed voor de inrichting van de museumgebouwen, waarin de route van de tentoonstelling en voorzieningen zijn aangegeven. De gemeenteraad heeft naar aanleiding van de eerste resultaten ingestemd met een verdieping van het onderzoek en het ontwerp. Adviesbureau Dijkoraad uit Zwolle heeft als partner in dit proces de benodigde kennis in huis opdracht gegeven om dit rapport aan te leveren.

Voor de opname van de gebouwen zijn afgelopen voorjaar diverse bezoeken aan de panden afgelegd. Op 16, 17 en 23 mei en 15 juni zijn met de beheersdienst van de gemeente Steenwijkerland afspraken gemaakt voor het openen en afsluiten van de gebouwen. De opname is uitgevoerd door Jacob Cazemier en Bart Kerkdijk, restauratiedeskundigen, die hun bevindingen in onderhoudsrapportages hebben verwoord. Het team is aangevuld met Willem Ormel, bouwhistoricus, die zijn bevindingen van de historische paragraaf in aparte rapportages heeft samengebracht.

Waar tijdens de inventarisatie nauwelijks onderzoek naar achtergronden van de objecten is gedaan, is dit in deze fase wel gebeurd. Gegevens met betrekking tot verbouwingen zijn aangetroffen in het bouwvergunningenarchief van de voormalige gemeente Steenwijk, dat beheerd wordt door de gemeente Steenwijkerland. Ook is de Kadaster Archiefviewer geraadpleegd voor het onderzoek naar de eigendomsverhoudingen en de veranderingen van de percelen. Doordat in het nabije verleden meerdere percelen (met bebouwing) zijn samengevoegd is niet altijd duidelijk welk object op het perceel het betreft. Verder zijn diverse beeldbanken, waaronder die van de Historische Vereniging Steenwijk, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en enkele specifieke webpagina's op internationale platforms, zoals Facebook en Pinterest geraadpleegd.

Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de uitgevoerde onderzoeken betreffende het huis. De eerste resultaten van de in de zomer van 2021 gedane bouwhistorische inventarisatie dienen als basis voor het vervolgonderzoek dat afgelopen voorjaar plaatsvond. In het rapport is de invloed van de belendingen opgenomen voor zover die in het onderzoek betrokken zijn. De stedenbouwkundige ontwikkeling van Steenwijk is de enige overlap voor alle onderzochte objecten binnen deze opdracht. Omdat er geen samenbindende ontwikkelingsgeschiedenis van de objecten is de hiervoor genoemde stedenbouwkundige ontwikkeling opgesteld als algemeen verhaal dat in elk rapport binnen deze opdracht wordt opgenomen. Naast deze stedenbouwkundige ontwikkeling bevat dit rapport een perceel ontwikkelingsgeschiedenis, afgeleid uit de opgenomen sporen en de gegevens uit de diverse archiefonderzoeken, een beschrijving van de huidige toestand. In de samenvatting een verkorte weergave van de ontwikkelingsgeschiedenis van het huis aan de Markt met dateringskaarten. In de conclusie de waardenstelling met waarderingskaarten en verdere aanbevelingen.

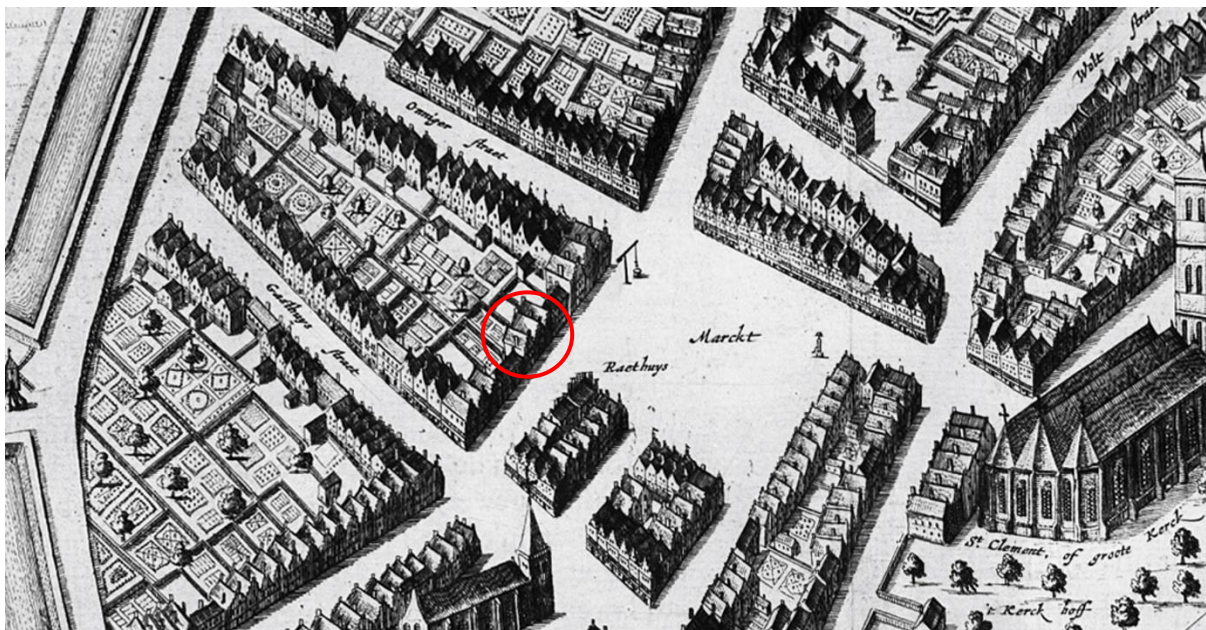
Voor de totstandkoming van dit rapport is door vele mensen hulp geboden. Mevr. H. Alberts die als projectleider van het nieuwe regionale museum voor de gemeente Steenwijkerland het project begeleidde, de medewerkers van de Historische Vereniging en het Stedsmuseum Steenwijk en de Werkgroep Archeologie Steenwijk voor hun aanvullende informatie over de geschiedenis van Steenwijk en het beeldmateriaal. Ook de collega's van Dijkoraad die met ondersteuning, raad en perceel daad klaarstonden. Allen hartelijk dank.

Zwolle, 6 januari 2023

Ing. J.W. Ormel, Bouwhistoricus BNB

2 Samenvatting

Het onderzochte huis is samengesteld uit twee langshuizen, waarvan het voorste gedeelte van het linker huis is afgesplitst tot een zelfstandig huis. Beide huizen die een gemene bouwmuur bezitten dateren waarschijnlijk uit het midden van de 16de eeuw en zijn herbouwd na de verwoestende stadsbrand in 1523. Uit deze periode dateren waarschijnlijk de restanten van de in de linker zijgevel van Markt 66 aanwezige houtskelet. Op 16de- en 17de-eeuwse kaarten zijn van deze brand geen sporen zichtbaar.

1: Uitsnede uit de kaart van Blaeu, gedateerd 1649, met centraal de Markt in Steenwijk. In de rode cirkel de locatie van het onderzochte huis.

Bron: Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), nr. 203276

Dit houtskelet was samengesteld uit twee ankerbalkgebinten, waarvan het stijlgedeelte rondom de aansluitende ankerbalk zichtbaar zijn. Dit houtskelet blijkt in de loop van de tijd te zijn gemarginaliseerd doordat muren volledig in steen werden opgetrokken. Het onderzochte huis bezit mogelijk meer restanten van een houtskelet dat door de afwerking van de ruimten niet zichtbaar is. Het huis Markt 66 maakt geen onderdeel uit van dit onderzoek.

2: Aanwezige restanten van een houtskelet in de zijgevel van Markt 66. Links de verbinding van ankerbalk met de muurstijl in waarschijnlijk 18de-eeuws metselwerk en rechts in vroeg 20ste-eeuws metselwerk.

17de eeuw

Op een prent uit 1744 door Cornelis Pronk, zie afb. 11, is het onderzochte huis afgebeeld met een uit de vroege 17de eeuw daterende trapgevel van één bouwlaag en een zolder onder een zadeldak. Waarschijnlijk werd tijdens de vernieuwing van de voorgevel ook de kelder aangebracht. Deze kelderruimte is nog vrijwel geheel gaaf aanwezig. In de huidige keldertoegang is een bouwfragment aangetroffen dat gerelateerd kan worden aan de 17de-eeuwse trapgevel.

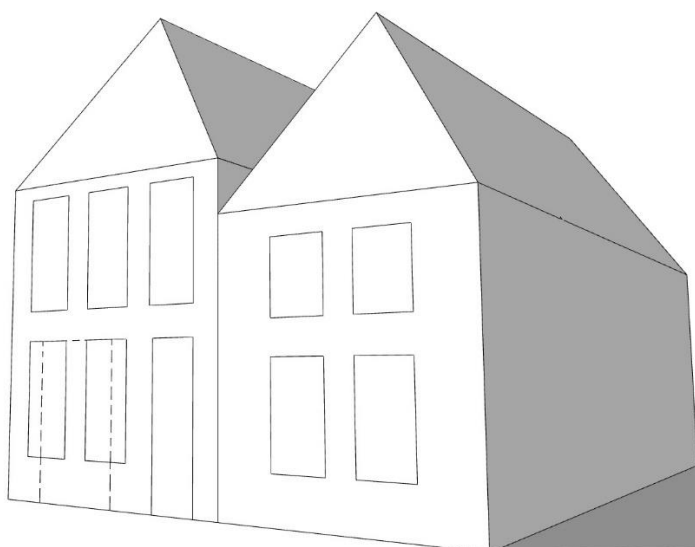

3: Interieur van de kelder aan de Markt. Links een overzicht gezien naar de voorgevel. In de voorwand links een kelderlicht en rechts de dichtgezette opening naar de straat. Rechts een zandstenen element dat voorzien is van een waterhol en gebruikt is als latei.

1858

In 1858 werd het gehele huis herbouwd en mogelijk verhoogd. Hierdoor ontstond in grote lijnen het huidige casco tussen de gehandhaafde bouwmuren en vloeren. In dit casco waren op de eerste bouwlaag twee achter elkaar geplaatste vertrekken aanwezig, waarlangs een brede gang die de voorzijde met de achterzijde verbond. De achtergevel was waarschijnlijk op dezelfde wijze ingedeeld als de voorgevel met drie vensterassen op twee bouwlagen.

In 1865 werd het huis Markt 66 aangekocht dat een jaar daarvoor ook was herbouwd op dezelfde wijze als het onderzochte huis. De verhoging tot ca. 1 meter onder de dakvoet is zichtbaar in het achterste gedeelte van de linker zijgevel. Op een foto gedateerd rond 1900 is het hoogteverschil tussen beide huizen ook zichtbaar.

4: Bouwvolume vanaf 1865. Links de voorgevels op een aanzicht van de zuidelijke gevelwand van de Markt rond 1900. Rechts de achterzijde van Markt 64 (links) en 66 (rechts).

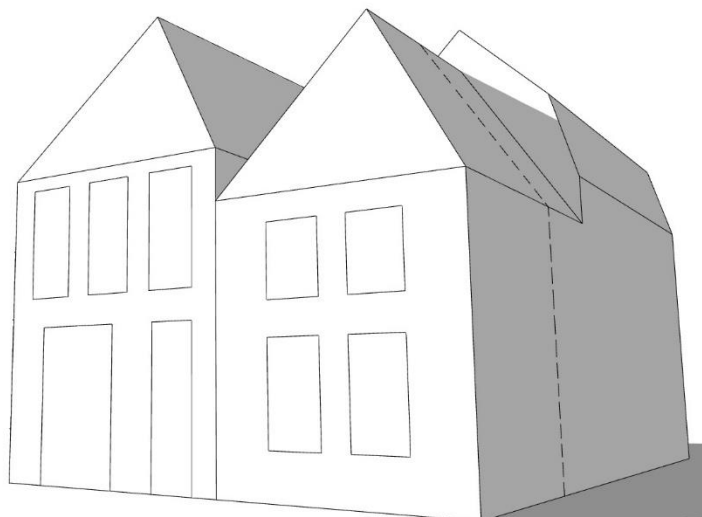
Bron foto links: Beeldbank gemeente Steenwijk, nr. 226-0063.

1877

Bij verkoop van Markt 66 in 1877 bleef het achterste gedeelte van dit huis onderdeel uit maken van het onderzochte huis. Dit huis bezat nu twee kelders. De reeds genoemde “voorste kelder” achter de voorgevel en de “achterste kelder” onder het van Markt 66 afgesplitste gedeelte. Deze splitsing was alleen op de eerste bouwlaag aanwezig.

Ca. 1920

Rond 1920 werd het voorste gedeelte van huisnummer 66 opnieuw herbouwd in expressionistische vormen met een gebroken kap, waarbij de dakvoet werd opgetrokken tot op de hoogte van het onderzochte huis. Deze verhoging werd al snel gevolgd door de verhoging van het achterste gedeelte van dit casco, waarbij in de achtergevel twee vensters op het niveau van de zoldervloer werden geplaatst. Waarschijnlijk werd hierbij de pleisterlaag op de achtergevel aangebracht met de ingesneden lintvoegen.

5: Gevelaanzicht rond 1920 met het verhoogde en van een gebroken kap voorzien gedeelte van Markt 66.

1937

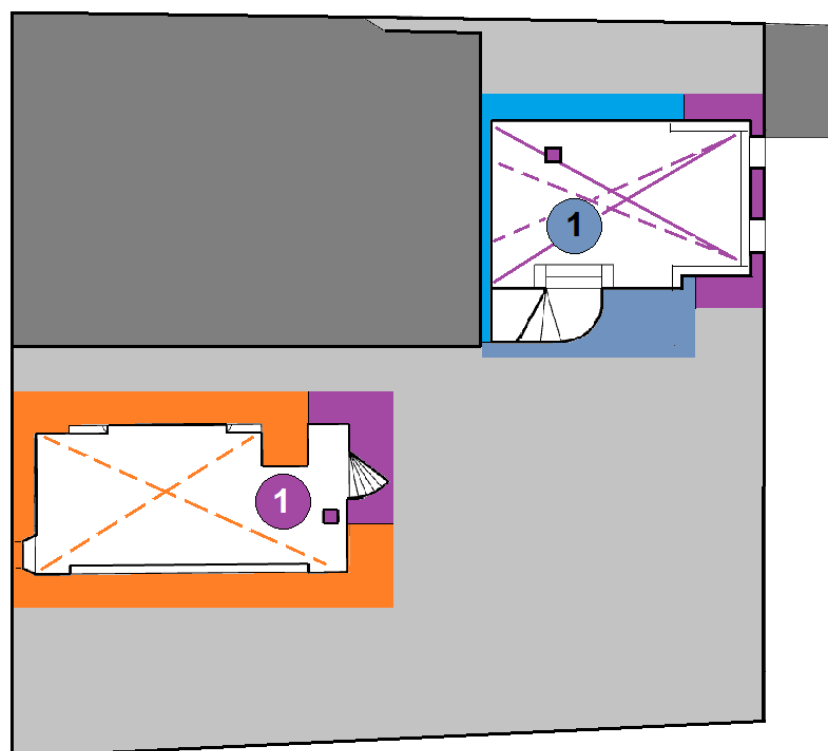
In 1937 werd het huis opnieuw verbouwd, waarbij trap in de gang en de waarschijnlijk toegang tot de voorste kelder verdwenen. Het achterste gedeelte van de gang werd versmald en de achtergevel aangepast naar de huidige indeling. De aanwezige roedenverdelingen van de vensters in de voorgevel werden verwijderd, waarbij op de eerste bouwlaag het schuifvensterprofiel gehandhaafd bleef. Deze ramen werden voorzien van rolluiken zoals op enkele foto's zichtbaar is. In de deuropening werd een nieuwe paneeldeur met ovaal spion geplaatst. Op de tweede bouwlaag werden in de vensters een tussendorpel met een enkelruits bovenlicht geplaatst en twee enkelruits naar buiten draaiende onderramen met een sluitnaald. De toegang tot de voorste kelder aangebracht met een gemetselde spiltrap onder een vloerluik in de achterkamer. In deze ruimte verdween ook de stookplaats. De bouwmuur in het oorspronkelijke huis Markt 66 werd doorgetrokken naar de tweede bouwlaag. Tegen de halfsteens muur op de eerste bouwlaag werd een tweede muur gemetseld die koud tegen de bestaande tussenmuur werd gemetseld, wat in de gemetselde trapopgang naar de achterste kelder zichtbaar is. De trap naar de tweede bouwlaag werd toegankelijk gemaakt met een aangepaste trap die voorzien was van een dubbel kwart trap boven de toegang van de achterste kelder. De twee 4-ruits vensters werden vervangen door een centraal geplaatst meerruits venster. Waarschijnlijk werd de achterste kelder vergroot tot aan de achtergevel en voorzien van een nieuwe afdekking met een houten balklaag op een ijzeren profiel. In de gevel werden twee kleine koekoeken aangebracht, waarvan één opening werd voorzien van een gietijzeren deurrooster dat waarschijnlijk uit de verwijderde 19de-eeuwse voordeur afkomstig is. Beide zolders werden beëindigd met een nieuwe kapconstructie van spanten en gordingen met een verticale beschieting. De tegen de achtergevel aanwezige aanbouw werd verlengd en verbreed.

1983

Het huis werd in 1947 geschonken aan de gemeente Steenwijk met de opdracht dit als Stadsmuseum in stand te houden. In het huis was een collectie verzameld, waaronder vier glas in loodramen. Deze collectie werd verder uitgebreid en bevat ook bouwfragmenten, zoals tegelplateau afkomstig uit de vuurmond van een afgebroken villa in Jugendstil-stijl. In 1983 werd het huis gerenoveerd en verbonden via een doorgang met huis Markt 60 dat als uitbreiding van het Stadsmuseum diende. Bij deze renovatie werden de buitenmuren voorzien van voorzetwanden en vensters aan de achterzijde afgeplaat. De vertrekindeling op de tweede bouwlaag aan de voorzijde werd verwijderd terwijl de ruimte achter huisnummer 66 opnieuw werd ingedeeld. De zoldervloer boven dit gedeelte bleef alleen bereikbaar met een plafondluik. De in 1937 aangebrachte scheidingsmuur op de tweede bouwlaag in huisnummer 66 werd verder verhoogd tot aan de onderzijde van het dakbeschot.

DATERINGSKAARTEN

Bron: Plattegronden bouwvergunningstekening nr. 4651,1937 en
inmeting Dijkoraad d.d. 24-08-2021

KELDERS**LEGENDA**

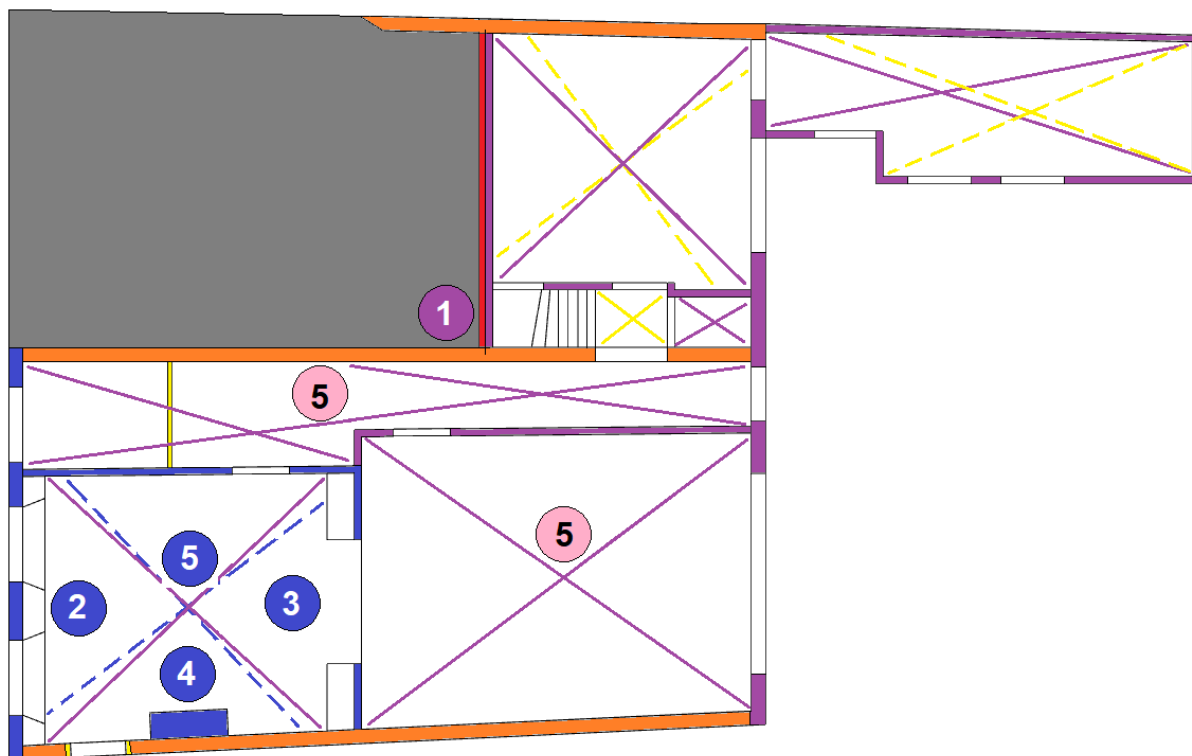
- XVII
- XVIII
- XIXA
- 1858
- 1865
- 1937
- 1983
- niet toegankelijk
- belending
- X

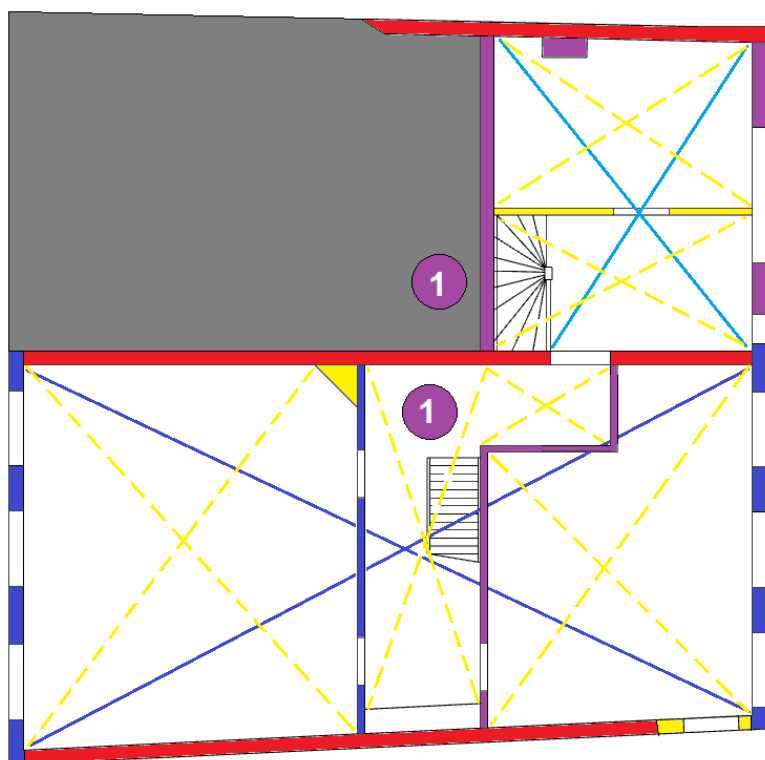
 datering van de vloer
in de aangegeven perioden
- X

 datering van plafond, zolder
of kap in de aangegeven perioden
- O

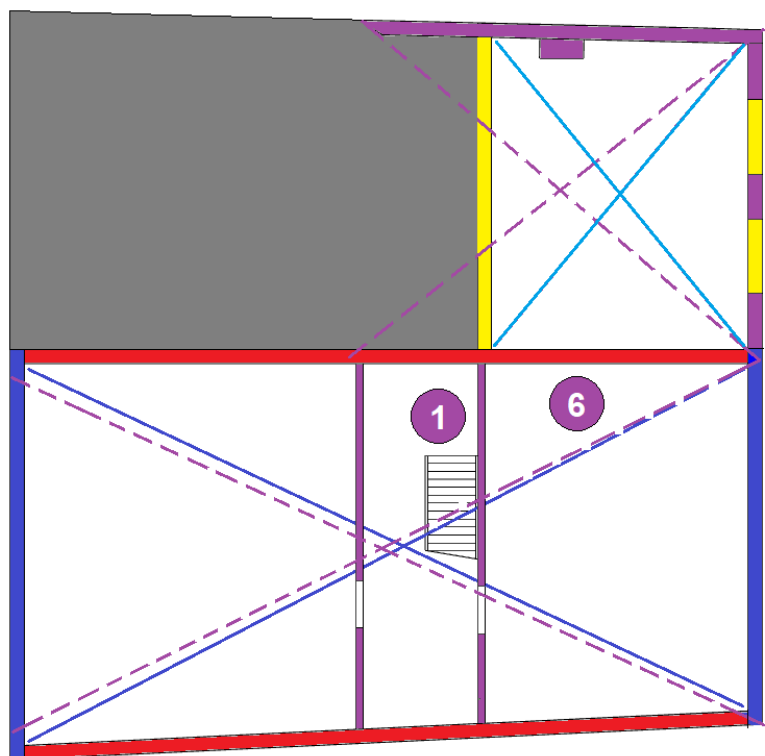
 interieuraspecten
in de aangegeven perioden

- 1: Trap
- 2: Voorzetwand met binnenluiken
- 3: Schuifdeurwand met kasten
- 4: Schoorsteenmantel
- 5: Gestuct middenrozet
- 6: Daklicht

EERSTE BOUWLAAG

TWEEDE BOUWLAAG

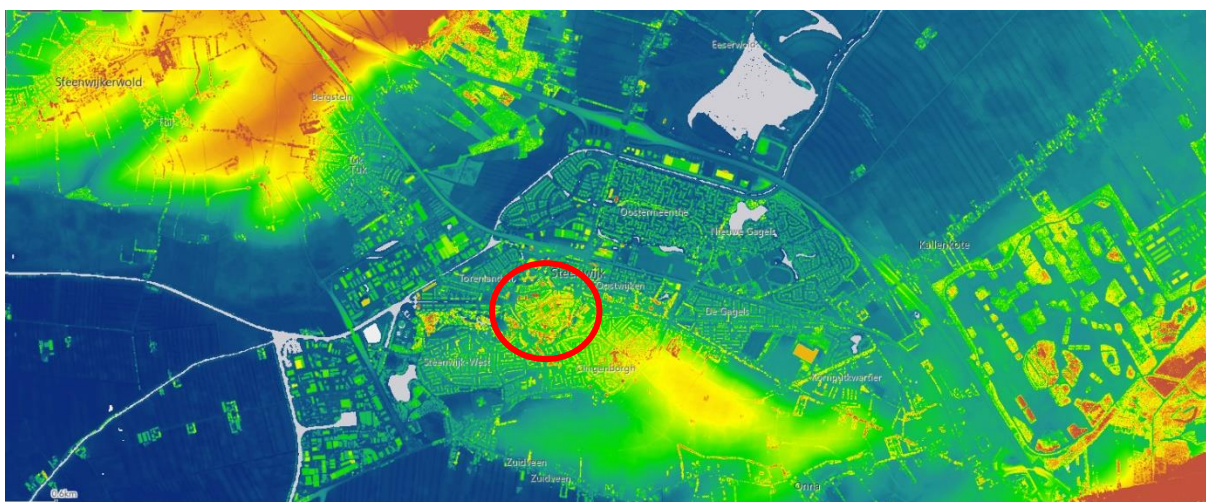

ZOLDER

3 Ontwikkelingsgeschiedenis

Natuurlijk landschap

Steenwijk is ontstaan op de noordelijke rand van een natuurlijke hoogte van dekzand die ontstaan is in de laatste ijstijd. Onder dit dekzand dat een door de wind gevormd systeem is ligt een laag keileem die in de voorlaatste ijstijd werd afgezet door het landijs dat geheel noordelijke Nederland bedekte. Nadat het landijs zich terugtrok bleven de uiteinden van het keileemplateau als verhogingen in het landschap achter. Andere uiteinden van keileem laag zijn de (voormalige) eilanden Texel, Wieringen, Schokland en Urk. Dit landschap ving regenwater op dat zich verzamelde tot beken. Een van die beken de Steenwijker Aa stroomde langs de noordelijke rand dat het water vanaf de hoger gelegen gedeelten afvoerde naar het westelijker gelegen veengebied dat onder invloed van de Noordzee stond.

6: Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) van de omgeving van Steenwijk met in de cirkel Steenwijk op rand van een dekzandrug te midden van de veengebieden.

Bron <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/> AHN3 DSM Blauw / Groen / Oranje (dynamische opmaak).

Eerste bewoning

De noordelijke helling langs de Steenwijker Aa was een uitstekende locatie voor de eerste boeren om zich te vestigen. Het riviertje bood voldoende schoon water, langs de oevers was voldoende weiland waar vee werd gehouden en iets verder weg op de wat drogere hellingen werd akkerbouw bedreven. Van deze eerste bewoners zijn sporen in de omgeving van Steenwijk aangetroffen. Ook van de oudere jagende mensen zonder vaste woonplaats zijn sporen in de omgeving aangetroffen.

Ontwikkeling Steenwijk

Aan de voet van de noordwestelijke helling van het dekzandmassief ontstond een agrarische nederzetting. De concentrische vormen rondom de Clemenskerk op de 16de-eeuwse stadsplattegrond van Jacob van Deventer vormen een aanwijzing van de oorspronkelijke nederzetting in de nabijheid van het riviertje de Aa.

7: 16de-eeuwse kaart door Jacob van Deventer, waarop de ligging van Steenwijk zichtbaar is langs de noordelijke rand van de met dekzand afgedekte keileembult (geel). In de groene zone stroomt tussen de twee hoogten het riviertje de Aa. Aan de noordelijke rand van Steenwijk is de cirkelvormige oorsprong (rood) van de nederzetting of versterking zichtbaar.
Bron: <http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000015403> , p. 83.

Langs deze nederzetting ontstonden routes naar naburige nederzettingen aan de overzijde van het stroomdal van de Steenwijker Aa via de Woldstraat-Weemstraat en naar het zuiden via de Onnastraat. Op enige afstand langs deze nederzetting ontstond zelfs een handelsroute die vanuit Hindeloopen naar het oosten voerde. Deze route zou vanuit het noordwesten voeren via het tracé Gasthuislaan -Gasthuisstraat- Markt -Koningstraat-Scholestraat verder in oostelijke richting¹. Waarschijnlijk werd het oostelijke gedeelte van deze route met het aanbrengen van een middeleeuwse ommuring als onderdeel van het stadsrecht verplaatst naar de Oosterstraat. De route langs de westelijke zijde van de Markt werd als verbinding tussen beide routes het meest belangrijk en was waarschijnlijk het straatgedeelte waar de herbergen stonden. Stalhouderijen en wagenbergingen werden gesticht aan een parallel aan deze verbinding aangelegde achterstraat: de Kalverstraat. Deze ontwikkeling is zichtbaar op de door Jacob van Deventer getekende stadsplattegrond van Steenwijk die dateert uit het midden van de 16de eeuw. Bij de start van de kadastrale registratie in 1832 blijkt dit nog immer het geval.

¹: G.M. Laar, drs. H. Spreen, drs. J. Tiesnitsch, ing. J.D. van der Tuin (2009); Steenwijk, vestingstad, Een terugblik voor de toekomst; Historische Vereniging Steenwijk en Omstreken, Steenwijk, p. 53.

8: Detail van de 16de-eeuwse kaart met in de cirkel de oorspronkelijke nederzetting. Ten zuiden daarvan de Woldstraat-Weemstraat en haaks daarop de Kerkstraat-Onnastraat die de westelijke rand van de Markt vormt. Kruisend op deze as (gestippeld) de Gasthuisstraat-Markt-Koningstraat-Scholestraat en aansluitend op deze as de Oosterstraat die respectievelijk de zuidelijke en de noordelijke rand van de Markt vormen.

Na de kerstening van het gebied door missionarissen in de 8ste eeuw werd bij deze nederzetting een houten kerk gesticht. Door de kerstening kwam de nederzetting en omliggend gebied onder invloed van het bisdom Utrecht (Sticht). In de 11de eeuw kregen de bisschoppen wereldlijk gezag toegekend door de Rooms-Duitse keizer, waardoor zij als landsheer het bisdom konden besturen en militair verdedigen. Daarbij werden militaire operaties niet geschuwd om opstandige onderdanen in het gareel te krijgen, zoals de Slag bij Ane (1227) laat zien. De gunstige positie van de nederzetting Steenwijk ten opzichte van Friesland is waarschijnlijk de reden voor de bisschop om de nederzetting aan het einde van de 13de eeuw stadsrechten te verlenen en zo een militair steunpunt te verkrijgen tegen de Friezen. Tevens werd de kerk, gewijd aan Clemens, verheven tot kapittelkerk.

De gunstig gelegen stad Steenwijk gaat het economisch voor de wind tot aan het begin van de 16de eeuw. Door verschuivingen in politiek opzicht maken zowel de Gelderse hertogen als de Bourgondische aanspraak op het zelfstandige Friesland. De Friezen riepen de hulp in van Gelderse troepen tegen de Bourgondisch aanvalsdrijf. Op weg naar het noorden lag Steenwijk in de weg dat het zwaar te verduren kreeg en in 1523 werd ingenomen, geplunderd en gebrandschat.

9: Ingekleurde kaart van Joan Blaeu (1649); de onderzijde is noord

Het stratenpatroon op de 17de-eeuwse kaart is niet veranderd ten opzichte van de 16de-eeuwse. De belangrijkste verandering is de stervormige verdedigingslinie die werd aangelegd in de 17de eeuw. De vesting was gebaat bij zo weinig mogelijk doorgangen, waardoor de middeleeuwse Onnapoort werd afgesloten. Langs de straten is op de 17de-eeuwse kaart aaneengesloten bebouwing aanwezig met een open binnenterrein dat is ingericht met (sier)tuinen. Het stratenpatroon vormt bouwblokken, waarlangs bebouwing werd geplaatst. In de na 1523 herbouwde stad was deze bebouwing waarschijnlijk nog niet aansluitend; de kaart laat gaten in de gevelwanden zien. De bebouwing raakte door de verdichting gesloten. Waarschijnlijk werd de oostelijke zijde in de Onnastraat vanwege de vanaf de Markt aanwezige diepe percelen de kleine bebouwing van zijerven voorzien. Deze ontwikkeling kan zich nog verder uitbreiden op de aanwezige achtererven. Gezien de vrij open achter terreinen zou dit mogelijk wijzen op een mogelijke stagnatie in de groei van het inwonertal in de 17de eeuw.

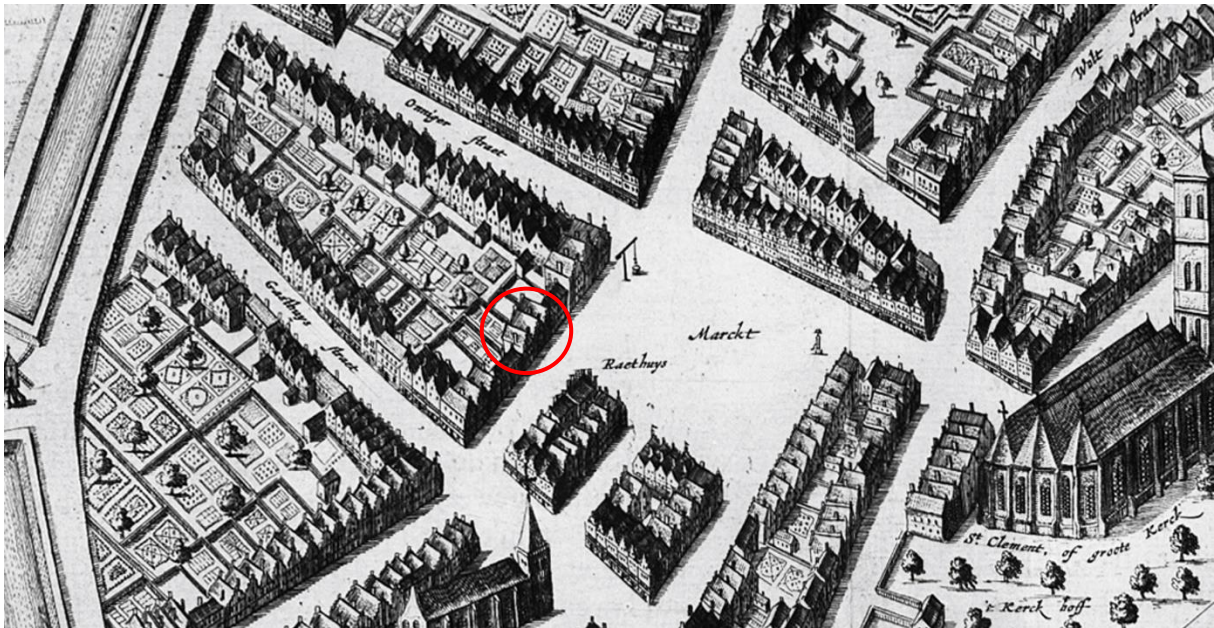
Van de bebouwing langs belangrijke straten en pleinen wordt aangenomen dat het beeld nauwkeuriger is dan van de straten daar omheen. Aan de Markt werden de huizen apart ingetekend als langshuis of als dwarshuis. Het aantal huizen komt niet overeen met het huidige aantal en is mogelijk een gevolg van samenvoegingen van huizen. Vanaf de aansluiting met de Onnastraat werden langs de zuidelijke zijde van de Markt drie langshuizen gevolgd door één dwarshuis en drie langshuizen ingetekend. Uitgaande van het feit dat de eerste drie huizen vanaf de Onnastraat gerekend overeenkomen de eerste drie huizen aan de Markt zou het aansluitend

dwarshuis de voorganger van het huis Markt 60 moeten zijn. De volgende drie langshuizen komen niet overeen met het huidige beeld van de huizen Markt 64 en 66 samen één vrijstaand gebouw vormen, geflankeerd door smalle stegen. Mogelijk behoort het rechter huis bij de rechter belending, waarmee dit een combinatie van een langshuis met een dwarshuis zou kunnen zijn. Op de Kadastrale Minuut (1811-1832) blijkt de omwalling van Steenwijk nog geheel aanwezig en blijken ook de binnenterreinen nog vrijwel onbebouwd te zijn. Op de samengevoegde percelen achter de bebouwing aan de Markt werd een dwars geplaatst volume aanwezig dat doorloopt achter het perceel van Markt 66. Dit volume dat een stadsboerderij blijkt te zijn was bereikbaar via het zij-erf tussen Onnastraat 3 en 7. Al na de Franse tijd kwam het besef dat de vestingen overbodig waren geworden door de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het onderhoud aan deze structuren was kostbaar, maar konden alleen met toestemming van het Ministerie van Oorlog worden gesloopt. Nadat eerst alleen de poorten waren gesloopt volgde in 1870 het eerste gedeelte van de omwalling voor de Van der Kornputsingel en de uitbreidingen aan de westelijke zijde van de stad. Nadat de Vestingwet in 1874 werd aangenomen was deze toestemming niet meer nodig en kon Steenwijk ten behoeve van de infrastructuur en uitbreiding van de stad vrijelijke gedeelten van de wal slechten. De zuidelijke helft bleef intact, waarbij alleen ter hoogte van de Onnastraat een bres in de omwalling werd geslagen. Vanaf 2000 werden deze restanten gerenoveerd en op hoogte gebracht.

Bouw Markt 64

Het onderzochte huis Markt 64 moet volgens de 16de-eeuwse kaart van Jacob van Deventer aanwezig zijn. Op deze kaart is langs de zuidelijke zijde van de Markt aaneengesloten bebouwing aangegeven. Dat dit huis al aanwezig was kan niet worden vastgesteld, omdat in 1523 een grote stadsbrand woedde die behoorlijk wat schade aanrichtte. Waarschijnlijk zag Van Deventer in het midden van de 16de eeuw een stad die werd herbouwd.

Op een 17de-eeuwse kaart is een identieke toestand aangegeven, waarbij de huizen apart zijn ingetekend als langshuis of als dwarshuis. Op deze kaart zijn langs de zuidelijke zijde van de Markt afwisselend dwarshuizen en langshuizen getekend. Van de bebouwing langs belangrijke straten en pleinen wordt aangenomen dat het beeld nauwkeuriger is dan van de straten daar omheen. Langs de zuidelijke rooilijn van de Markt vanaf de aansluiting met de Onnastraat drie langshuizen gevolgd door één dwarshuis en drie langshuizen. Uitgaande van het feit dat de eerste vier huizen vanaf de Onnastraat gerekend overeenkomen de eerste vier huizen aan de Markt zou de rechter van die drie langshuizen de voorganger van het onderzochte huis moeten zijn. Het komt echter niet overeen met het huidige beeld dat het onderzochte huis samen met zijn linker belending (Markt 66) één vrijstaand gebouw vormt. Mogelijk behoort het rechter huis bij de rechter belending. De twee overblijvende huizen (Markt 64 en 66) bezitten een gemene bouwmuur die mogelijk behoort tot de vroegste elementen van deze casco's.

10: Uitsnede uit de kaart van Blaeu, gedateerd 1649, met centraal de Markt in Steenwijk. In de rode cirkel de locatie van het onderzochte huis.

Bron: Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), nr. 203276

De aangegeven bebouwing lijkt volledig in baksteen te zijn uitgevoerd en te zijn voorzien van een dakpannen bedekking. Sporen in naast gelegen casco's wijzen echter op de aanvankelijke uitvoering met een houtskelet. In de linker zijgevel van Markt 66 zijn twee verbindingen ingemetseld die herkenbaar als een stijl met een ankerbalk. De af en toe nog aanwezige smalle stegen (osendrops) tussen de langshuizen wijzen ook op deze bouwwijze.

Op een 18de-eeuwse prent is dit huis met een 17de-eeuwse trapgevel en kruisvensters aangegeven. Dit huis zou, evenals zijn linker belending, één bouwlaag hoog zijn. Van dit huis zijn waarschijnlijk de kelder, beëindigd is met een gedrukt tongewelf en mogelijk gedeelten van de rechter zijmuur aanwezig. De locatie van de kelder direct achter de voorgevel en ruim binnen de breedte van het casco ligt geeft aan dat deze ruimte waarschijnlijk is toegevoegd in een huis dat uit een oudere bouwfase dateert. De gelijktijdige bouw van deze kelder en een trapgevel zou de kelder net als het gedrukte tongewelf dateren in de eerste helft van de 17de eeuw. Deze kelder bezat aan de voorzijde een toegang vanaf de Markt die wijst op het gebruik voor handelsdoeleinden. De dichtzetting is linksvoor in de ruimte zichtbaar.

11: Aanzicht van de zuidoostelijke hoek van de Markt in 1744 door Cornelis Pronk. Geheel rechts zijn de huizen Markt 60 en 64 afgebeeld.

Bron: RKD, nr. 0000194926.

1858

12: Foto rond 1900 (links) en in 2021 (midden). Behalve de entree deur en de vensterindeling is de voorgevel sinds de bouw niet gewijzigd. Rechts een in de Onnastraat aangetroffen entree.

Bron foto links: Beeldbank gemeente Steenwijk, nr. 226-0063; foto rechts:

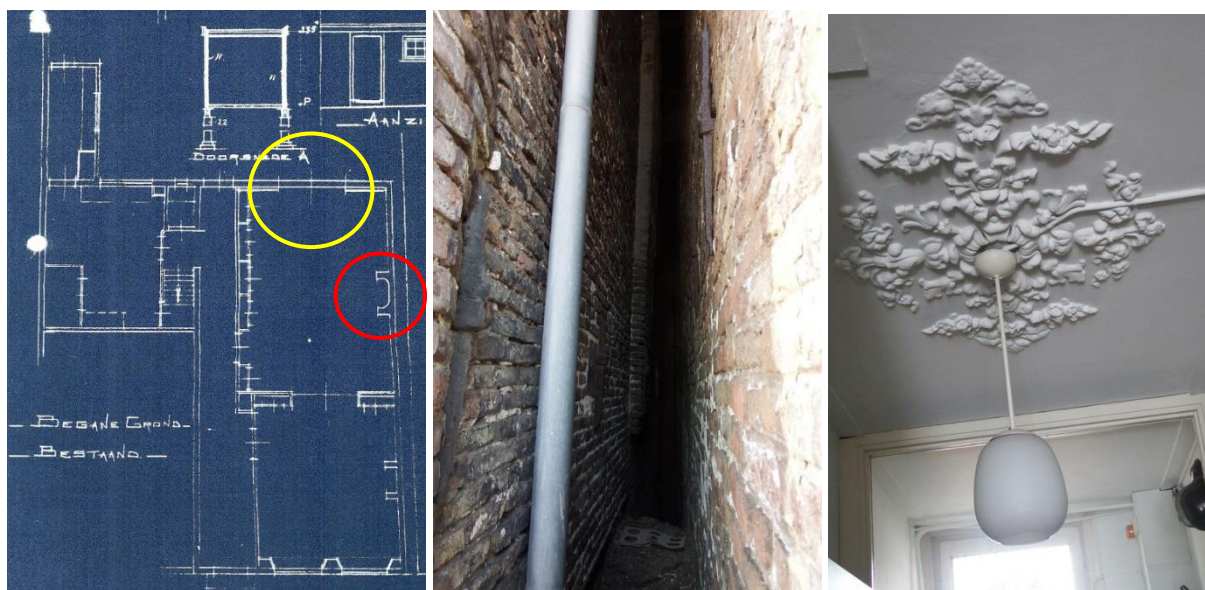
[https://www.oozo.nl/bekendmakingen/steenwijkerland/stad-steenwijk/centrum-](https://www.oozo.nl/bekendmakingen/steenwijkerland/stad-steenwijk/centrum-steenwijk/omgevingsvergunning/221043/ingekomen-aanvraag-omgevingsvergunning-steenwijk-onnastraat-9; nr. 469891)

[steenwijk/omgevingsvergunning/221043/ingekomen-aanvraag-omgevingsvergunning-steenwijk-onnastraat-9; nr. 469891.](https://www.oozo.nl/bekendmakingen/steenwijkerland/stad-steenwijk/centrum-steenwijk/omgevingsvergunning/221043/ingekomen-aanvraag-omgevingsvergunning-steenwijk-onnastraat-9; nr. 469891)

Na de verbouwing van het huis in zijn 17de-eeuwse toestand, waarvan de trapgevel de meest duidelijke uiting is veranderde er waarschijnlijk in de 18de eeuw niet veel. Mogelijk werd het huis gemoderniseerd, waarbij de mogelijk aanwezige onderpui werd vervangen door een entree met

vensters. De achter de entree aansluitende gang die zich waarschijnlijk aan de rechterzijde van het huis bevond werd voorzien van marmeren vloertegels die als één van weinige elementen zijn achtergebleven.

In 1858 werd dit huis volgens de kadastrale registers herbouwd door eigenaar J. Wicherson. Deze herbouw betrof waarschijnlijk de verhoging met één bouwlaag en de vernieuwing van de voor- en achtergevel en mogelijk de kap. Waarschijnlijk werd het niveau van de zoldervloer ongewijzigd gehandhaafd. Het metselwerk van de voorgevel werd vlak geschuurd en voorzien van gesneden voegwerk op een hardstenen plint. De klassieke omlijsting van de entree met grote voluten in de Ionisch kapitelen zijn kenmerkend voor het midden van de 19de eeuw in Steenwijk. Dergelijke 19de-eeuwse omlijstingen zijn meer in het centrum van Steenwijk aangetroffen, zoals Onnastraat 9.

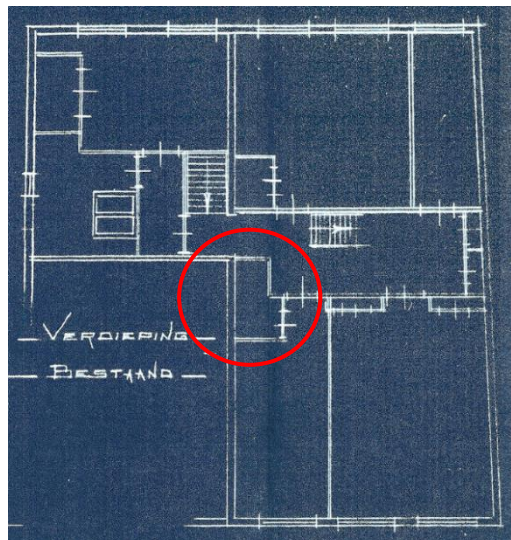

13: Herbouw 1858 met links de bestaande toestand op een bouwvergunningstekening uit 1937; in de rode cirkel de nog aanwezige stookplaats. In het midden de verdikking in de rechter zijgevel op de plaats van de achterste stookplaats. Rechts het plafondornament in de gang.

Bron foto links: bouwvergunning gemeente Steenwijk 1937, nr. 4651.

De inwendige structuur met een kamer en suite langs een zijgang dateert waarschijnlijk ook Bron foto uit deze periode, waarbij de gangruimte werd verplaatst naar de rechterzijde van het huis. De keldertoegang werd tijdens deze herbouw dicht gezet. Ook uit deze periode dateren de gestucte plafonds met de middenrozetten in de gang en de achterkamer en de marmeren vloertegels in de gang. De voor- en de achterkamer waren beide voorzien van een stookplaats met een schoorsteenmantel. Deze is afgebeeld op de bestaande toestand van de bouwtekening uit 1937. De schoorsteen van de stookplaats in de achterkamer is zichtbaar als plaatselijke verdikking van de zijgevel. Hoewel het achterste gedeelte van de gang in de huidige toestand is versmald ten opzichte van het voorste gedeelte is het niet ondenkbaar dat deze over de gehele lengte dezelfde breedte had. De wat vreemde plaatsing van het plafondrozet ter hoogte van de versmalling is daarvoor een aanwijzing. In een niet versmalde gang zou de deuropening in de achtergevel zelfs in een vensteras geplaatst kunnen worden met het daarboven aanwezige venster. De marmeren tegels en het bijbehorende plint zijn in het smalle gedeelte van de gang meer beschadigd en wijzen op hergebruik.

Waarschijnlijk bevond zich in deze brede gang een trap naar de volgende bouwlaag met daaronder een trap die de kelder onder het voorste gedeelte bereikbaar maakte. De trap naar de tweede bouwlaag lijkt te zijn afgebeeld als een kastruimte met een L-vormige plattegrond in de hoek van het linker vertrek aan de voorzijde op de bestaande toestand van de bouwtekening uit 1937. Het zou betekenen dat de oude keldertoegang pas in 1937 werd afgesloten en vervangen werd door een luik in de vloer waaronder zich een gemetselde spiltrap bevindt. De verbreding van de achterkamer ten koste van de gang is mogelijk uitgevoerd om de ruimte in het vertrek te behouden als er bevindt. De een vitrinewand zou worden geplaatst, zoals op diezelfde bouwvergunningtekening is aangegeven. De achtergevel werd ook vernieuwd, waarbij op de tweede bouwlaag de drie 6-ruits schuifvensters werden aangebracht. Mogelijk waren naast de deuropening ook twee 6-ruits schuifvensters geplaatst. Omdat op de bestaande toestand van de bouwtekening uit 1937 een dubbele schuifdeur is aangegeven, zie afbeelding 9 in de gele cirkel, kan dit als een wijziging in de periode tussen 1858 en 1937 worden gezien. Het is echter ook mogelijk dat deze zijn aangebracht bij de herbouw in 1858. Mogelijk was deze dubbele schuifdeur aanvankelijk nog gecombineerd met een veranda of serre.

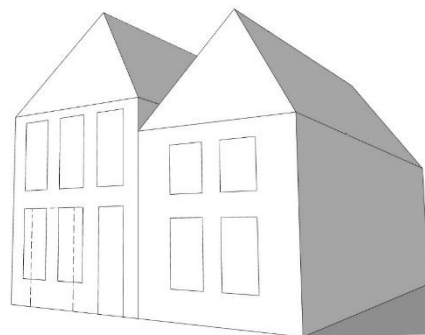
14: Herbouw 1858 met links de bestaande toestand op een bouwvergunningstekening uit 1937; in de rode cirkel de kast die mogelijk ontstaan is door het dichtleggen van de trapopgang.

Bron foto links: bouwvergunning gemeente Steenwijk 1937, nr. 4651.

1877

Het huis wisselde tussen 1859 en 1866 tweemaal van eigenaar. In dat laatste jaar werd mevrouw Da Silva, geboren ter Horst ook eigenaresse van de linker belending, Markt 66. In het jaar ervoor, in 1865, werd dit huis volgens de kadastrale registers herbouwd werd door de familie de Klerk. Ook hier betekende de herbouw waarschijnlijk een verhoging vanuit de op de 18de-eeuwse prent afgebeelde situatie. De zoldervloer waarvan de delen met een werkende breedte tussen de 22 en 27 cm bedraagt en 2,8 cm dik ligt waarschijnlijk nog op zijn oorspronkelijke niveau. In de achtergevel waren waarschijnlijk op de tweede bouwlaag twee 4-ruits vensters aanwezig. De 4-ruits vensters hadden geen hogere bouwlaaghoogte tot gevolg.

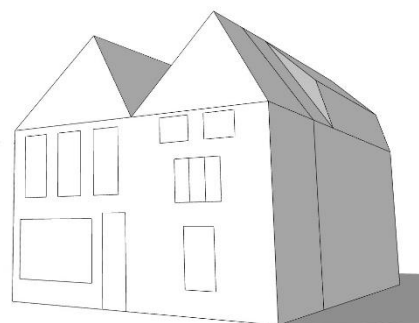
In 1877 werd huisnummer 64 in zijn huidige oppervlak verkocht. Mogelijk is de aanwezigheid van de kelder in het achterste gedeelte van huisnummer 66 aanleiding om dit huis op deze wijze te splitsen.

15: Aanzicht achtergevels na de herbouw in 1858 en 1865.

1937

Het huis werd in 1899 eigendom van de familie Reiners. Nadat het voorste gedeelte van huisnummer 66 rond 1920 opnieuw werd opgetrokken tot aan de hoogte van de rechter belending volgde ook de verhoging van het achterste gedeelte. Waar het voorste gedeelte van de linker zijgevel geheel opnieuw werd opgetrokken met onderin de nieuwe bakstenen en daarboven uitkomende exemplaren, werd het achterste gedeelte alleen met ca. 1 meter verhoogd in nieuwe bakstenen. In de ontstane borstwering werden aan de achterzijde twee lage vensters aangebracht, waarvan de dichtzettingen zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde zichtbaar zijn. In 1937 werd het achterste gedeelte van het huis verbouwd. Van deze verbouwing is een bouwtekening uit dat jaar aangetroffen in het archief. Ook van deze verbouwing is een aantekening gemaakt in de kadastrale registers. Bij deze verbouwing werd volgens de tekening de schuifpui in de achtergevel vervangen door het huidige 3-lichts venster met even zovele bovenlichten. De stookplaats uit de achterkamer verdween en het plafond werd aangeheeld met een nieuwe dubbele perklijst, waarin hoekornamenten werden aangebracht. De stookplaats in de voorkamer werd geschikt gemaakt om een kachel te kunnen plaatsen, waarbij de achterwand werd voorzien van tegels met geometrisch geplaatste bladmotieven.

16: Aanzicht achtergevels na de verbouwing in 1937.

17: Links de aangepaste voorgevel (links) op een foto gedateerd in 1963 met vensterindelingen, rolluiken en een entreedeur, in het midden de vereenvoudigde schoorsteenmantel in de voorkamer en rechts een hoekornament in de achterkamer. Bron foto links: Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), nr. 078248.

De omranding van de vuurmond werd vereenvoudigd en in het plafond werd een middenrozet aangebracht. De aanwezige roedenverdelingen van de vensters in de voorgevel werden verwijderd, waarbij op de eerste bouwlaag het schuifvensterprofiel gehandhaafd bleef. Deze ramen werden voorzien van rolluiken zoals op enkele foto's zichtbaar is. In de deuropening werd een nieuwe paneeldeur met ovaal spion geplaatst. Deze deur was waarschijnlijk oorspronkelijk ook aan de buitenzijde gelakt. Het gietijzeren rooster van een 19de-eeuwse deur werd aangetroffen één van de twee kelderkoekoeken aan de achterzijde. Op de tweede bouwlaag werden in de vensters een tussendorpel met een enkelruits bovenlicht geplaatst en twee enkelruits naar buiten draaiende onderramen met een sluitnaald. Waarschijnlijk werd de kelder

aan de achterzijde vergroot tot onder de achtergevel en beëindigd met een balklaag op een ijzeren onderslag. De gehele tweede bouwlaag werd bereikbaar gemaakt met een trap voorzien van dubbel kwart boven de keldertoegang. De trap naar de tweede bouwlaag werd veranderd tot een trap met twee kwarten. De oorspronkelijke toegang naar de kelder onder deze trap werd vervangen door nieuwe toegang met een gemetselde spiltrap onder een vloerluik. De datering in deze periode is zeer legitiem gezien het gebruik van cementmortel en het afwisselende gebruik van bakstenen. Rode voor de tredevlakken en gele voor de daaronder aanwezige optreden. De ruimte op de tweede bouwlaag werd ingericht als overloop met een toilet en een badkamer. De 4-ruits vensters werden gedicht en vervangen door een 3-licht venster met in elk licht een schuifraam. Vanuit de overloop ontstond een doorgang met een aansluitende gang in het casco van huisnummer 64. In het plafond werd een lichtraam aangebracht met een daklicht. De daken van beide casco's werden voorzien van een nieuwe kapconstructie. De zolder was bereikbaar via een trap in een grote bergruimte op de tweede bouwlaag die als wasruimte diende. De aanbouw tegen de achtergevel werd vergroot tot de huidige vorm.

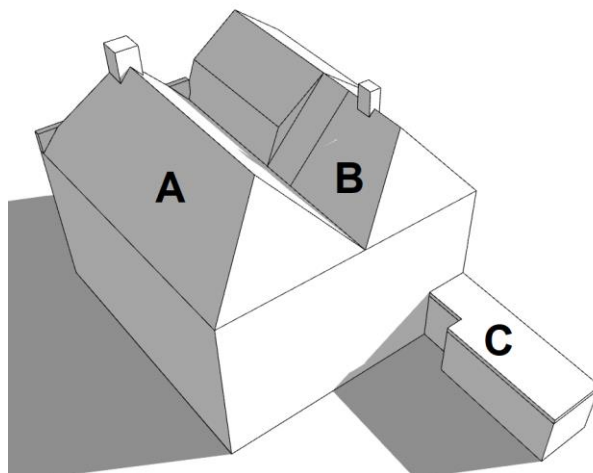
1983

Na de dood van de drie zussen kreeg de gemeente Steenwijk het huis met de inboedel, waaronder een historische verzameling als legaat. Pas in 1982 werd dit complex opgeknapt en voorzien van voorzetwanden, gipsplatenplafonds. De scheidingswand tussen de twee voorkamers op de tweede bouwlaag, de badkamerinrichting verdwenen en maakten plaats voor een vergrote overloop met pantry. Op de tweede bouwlaag werd een extra deur in het vrije gedeelte van de zijgevel gemaakt om bij calamiteiten te kunnen vluchten.

4 Beschrijvingen

Volume en situering

Het huis staat in de zuidelijke gevelwand van de Markt die aansluitende bebouwing kent en bestaat uit twee bouwdelen. Het eerste bouwdeel (A) betreft het huis met de gevel aan de Markt. Het tweede bouwdeel (B) betreft het achterste gedeelte van het belendende casco Markt 66. Tegen dit bouwdeel is een platte aanbouw (bouwdeel C) geplaatst van één bouwlaag hoog.

Bouwdeel A

Gevels

Van de gevels zijn alleen die aan de voor- en achtergevel zijn volledig zichtbaar. Van de rechter zijgevel is alleen het gedeelte dat achter het belendende casco Markt 60 uitsteekt zichtbaar. Tussen het onderzochte huis en de rechter belending blijkt zich nog een zeer smalle gang te bevinden die ca. 40 cm breed is, waardoor het overige gedeelte van deze gevel wel zichtbaar is en enige gegevens kunnen worden opgenomen.

Voorgevel

18: Voorgevel; links in 2021 en rechts rond 1900. Op de rechter foto zijn op beide bouwlagen vensters met meerruits schuiframen zichtbaar.

Bron: <https://www.facebook.com/pages/category/Community/Historische-Vereniging-Steenwijk-Omstreken-249074338583556/>; nr. 241533737_1961720647318908_29575402513786250_n

Deze aan de Markt staande lijstgevel is beëindigd met een hoofdgestel, waarin zich de bakgoot bevindt. De gevel is vanaf het plint gemetseld in kruisverband van bakstenen met een formaat van 21,5-22 x 10,2-10,7 x 4-4,2 cm. Het voegwerk is gesneden uitgevoerd met een mortel op kalkbasis. Het geveloppervlak en de dagkanten zijn daarna geschuurd. Het plint is samengesteld uit hardstenen platen met een doorsnede van 3 x 30 cm. Boven de gemetselde lijstgevel is het wolfseind aanwezig dat bedekt is met zwart geglaazuurde oude holle dakpannen. Op het nokuiteinde is een eenvoudige blokvormige schoorsteen geplaatst in halfsteens verband. In de gevel bevinden zich drie vensterassen van twee bouwlagen hoog. Deze openingen zijn beëindigd met een anderhalf steens hoge strekse boog. De linker opening op de eerste bouwlaag is voorzien van een deuropening met bovenlicht. Dit geheel is omlijst met een hoofdgestellijst op gecanneleerde pilasters met Ionische kapitelen en een vlak basement. De voluten van de kapitelen staan niet in verhouding met het kapiteel.

19: Entreedeur met omlijsting. Links in Markt 64 en rechts Onnastraat 9 (bouwjaar 1824).

Bron foto rechts: <https://www.oozo.nl/bekendmakingen/steenwijkerland/stad-steenwijk/centrum-steenwijk/omgevingsvergunning/221043/ingekomen-aanvraag-omgevingsvergunning-steenwijk-onnastraat-9>; nr. 469891

In de twee openingen ernaast zijn rechthoekige 2-ruits schuifvensters aangebracht die zijn geplaatst op een natuurstenen lekdorpel. Uit oude foto's blijkt dat deze vensters rond 1900 een 6-ruits schuifraamindeling bezaten en rond 1960 dat deze vensters van rolluiken waren voorzien. Aan de binnenzijde van de bovenlichten op de eerste bouwlaag zijn voorzetramen met een glas in loodpaneel aangebracht. In het middelste paneel van de gebrandschilderde glas in lood panelen met geheel verschillende voorstellingen en uitvoering is een monogram met de letters J.S. zichtbaar. Dit monogram verwijst naar atelier Jan Schouten te Delft². Vanwege de detaillering maakten zij geen onderdeel uit van de vensters en behoorden mogelijk tot objecten van de verzameling die dit woonhuis herbergde. In de drie openingen op de tweede bouwlaag zijn rechthoekige vensters aangebracht die voorzien zijn van een tussendorpel. In het bovenlicht is een enkelruits raam aangebracht en in het onderlicht twee enkelruits naar buiten draaiende ramen. Gezien de profileringen in de ramen met ojief langs de stijlen en bovendorpel en de vlakke afschuining van de onderdorpels dateren deze ramen uit het begin van de 20ste eeuw. Op een foto, gedateerd rond 1900, zijn hier nog 6-ruits schuifvenster aanwezig.

² <https://rkd.nl/nl/explore/artists/record?filters%5Bplaatsen%5D%5B0%5D=Gouda&query=Jan+Schouten&start=0>

Rechter zijgevel bouwdeel A

Deze gevel is geheel gemetseld vanaf het maaiveld tot aan de dakvoet. In de smalle steeg is een onregelmatig verband aangetroffen van diverse soorten bakstenen, waaronder een formaat van ca. 23,5 x ... x 4,5-5 cm. In dit gevelmetselwerk is een opening aangebracht, waarop het halfsteens metselwerk aansluit van de verbindende doorgang met het belendende casco Markt 60. Verder in de steeg is een verdikking in het geveloppervlak zichtbaar, waarvan de onderzijde zich ter hoogte van de vloer van de tweede bouwlaag bevindt. Deze verdikking is mogelijk een restant van een schoorsteenkanaal. Het gevelgedeelte daarachter is gemetseld met een gele baksteensoort waarin ook appelbloesemkleurige bakstenen voorkomen in een kruisverband. Het baksteenformaat is niet opgenomen. In dit gevelgedeelte is een opening aangebracht die is beëindigd met een halfsteens hoge rollaag. Omdat de dagkanten onregelmatigheden bezit met aanhelingen is deze opening in het metselwerk uitgehakt. In de opening is een modern deurkozijn met een opgeklampte deur aangebracht, die vanwege de profileringen waarschijnlijk dateert uit de tweede helft van de 20ste eeuw. Het dakvlak is bedekt is met rode oude holle dakpannen; behalve het voorste gedeelte tot aan de schoorsteen dat voorzien is van zwart geglazuurde oude holle pannen.

20: Zijgevel van Markt 64.

Rechter zijgevel bouwdeel B

Van deze gevel is door de aansluitende belending alleen het dakvlak zichtbaar dat bedekt is met rode oude holle dakpannen.

Achtergevel bouwdeel A en B

Deze gepleisterde gevel is geheel geschilderd; in het pleisterwerk zijn dunne schijnvoegen getrokken. Het plint is in een afwijkende kleur geschilderd. Aan de rechterzijde van de gevel sluit het één bouwlaag hoge bouwdeel C aan. In de gevel zijn zeven rechthoekige openingen aanwezig, waarvan drie op de eerste bouwlaag. De middelste opening bezit een deurkozijn met een eenvoudige tussendorpel en een enkelruits bovenlicht. In de deuropening is een 2-ruits

21: Wit gepleisterde achtergevel van Markt 64, waarin dunne schijnvoegen zijn getrokken.

glasdeur met stapeldorpels aanwezig. Dat alle dorpels zijn gestapeld is waarschijnlijk een aanwijzing voor een datering in het midden van de 20ste eeuw. Aan de binnenzijde van het bovenlicht is een voorzetraam met een glas in loodpaneel aangebracht. Hoewel dit paneel niet is gesigineerd behoort dit raam bij de ander drie aangetroffen ramen in de voorgevel en is mogelijk gemaakt door Atelier Jan Schouten te Delft. De brede omrandingen en een reversibele montage

verwijzen naar een oorspronkelijke plek elders en behoren tot museale collectie die in dit huis is samengebracht. In de opening links van de deuropening is een breed 6-lichtvenster aangebracht, waarin enkelruits ramen zijn geplaatst. Rechts daarvan is een 9-ruits schuifvenster aanwezig dat voorzien is van opgeklampte luiken. Uit het verschil in profileringen blijkt dat de roedenverdeling van de ramen is veranderd tot een 9-ruits indeling.

Omdat de rand van de dagkanten van de bovendorpel en stijlen zijn geprofileerd zonder luikspoonningen zijn de luiken aan dit venster toegevoegd. De luiken zijn voor dit venster passen gemaakt getuige de naad in de onderste klampen, waardoor deze breder is dan de klamp aan de bovenzijde. Uit de afwijkende profilering van de

22: Deurrooster in kelderkoekoek.

spiegelklampen blijkt dat deze zijn toegevoegd. Mogelijk waren deze hergebruikte luiken oorspronkelijk opgeklampte binnendeuren of gezien de breedte zelfs bedstededeuren. Onder dit venster zijn twee gemetselde koekoeken aanwezig, waarvan de linker een in het gevelvlak geplaatst gietijzeren rooster bezit; dit rooster is herkenbaar als deurrooster.

In de openingen van de bouwlaag erboven zijn twee 6-ruits schuifvensters geplaatst, een enkelruits venster en een 3-lichtvenster waarin 6-ruits schuiframen zijn aangebracht. De vensters zijn allen voorzien van een verbrede voor de gevel uitstekende onderdorpel als lekdorpel. Van de schuifvensters zijn verder geen kenmerken opgenomen omdat deze aan de binnenzijde zijn afgeplaat. Van het laatstgenoemde venster kunnen de eenvoudig afgeschuinde profielen gedateerd worden in de tweede helft van de 20ste eeuw. Boven dit venster zijn twee dichtzettingen in het pleisterwerk aanwezig. Deze dichtzettingen die ook in de borstwering op de zolder van het bouwdeel B aangetroffen zijn wijzen op twee vensteropeningen. De onderzijde van deze openingen zijn niet af te lezen; deze vielen mogelijk samen met de onderzijde van de huidige opening.

Linker zijgevel bouwdeel A

Van deze gevel is door de aansluitende belending alleen het dakvlak zichtbaar dat bedekt is met rode oude holle dakpannen. Het voorste gedeelte tot aan de schoorsteen is voorzien van zwart geglazuurde oude holle pannen. In het dakvlak is een 2-lichts dakraam aanwezig dat voorzien is van spiegeldraadglas met zinken afdekkappen en loden aansluitingen op de dakpanbedekking.

Linkerzijgevel bouwdeel B

In deze gevel is een verticale bouwnaad aanwezig die deze gevel in twee gedeelten verdeelt en waarvan het achterste gedeelte voor bouwdeel B het meest belangrijk is. Dit gedeelte is gemetseld in drie baksteensoorten in kruisverband vanaf het maaiveld tot aan de dakvoet. Het onderste gedeelte tot circa 2 meter hoogte is gemetseld met gele en appelbloesemkleurige bakstenen waarvan geen formaat is opgenomen. Het volgende gedeelte is gemetseld in een gele baksteen tot ongeveer één meter onder de dakvoet. Het laatste gedeelte is gemetseld in rode bakstenen. In het metselwerk zijn rollagen van diverse dichtzettingen aanwezig. In dit metselwerk zijn twee verticaal geplaatste houten elementen aanwezig waarvan de voorste verankeringen

bezit. Deze elementen zijn herkenbaar als stijlen van een ankerbalkgebint; in beide stijlen is de buitenzijde van het pengat ten behoeve van de ankerbalk aanwezig.

23: Linker zijgevel. Links het zichtbare gevelgedeelte bij de aansluiting met de achtergevel, waarin de ophoging en de blokvertanding op de hoek zichtbaar zijn. Rechts een restant van de houtconstructie in dit casco.

Gevels bouwdeel C

De gevels van dit bouwdeel zijn gemetseld in halfsteens verband van af de bestrating tot aan het boeiboord, waarop het platte dak aansluit. Het voegwerk is platvol uitgevoerd met een cementmortel. Dit metselwerk is aan de rechterzijde wit geschilderd. Dit metselwerk is gefundeerd op een in het werk gestorte betonnen strook met een dikte van 15 cm beton, waarop het gevelmetselwerk is aangebracht op een vlijlaag. Behalve de rechter zijgevel zijn alle gevels blind. In de rechter zijgevel zijn drie openingen aanwezig, waarvan de linker een enkelvoudig kozijn op een hardstenen onderdorpel bezit. In de twee overige openingen zijn vensters met een 6-ruits valraam aangebracht op een voor de gevel stekende houten onderdorpel.

24: Rechter zijgevel van bouwdeel C met wit geschilderd metselwerk.

Binnenruimte bouwdeel A

Kelder

25: Interieur van de kelder aan de Markt. Links een overzicht gezien naar de voorgevel. In de voorwand links een kelderlicht en rechts de dichtgezette opening naar de straat. In het midden de in gele en rode bakstenen gemetselde spiltrap en echts een zandstenen element dat voorzien is van een waterhol en gebruikt is als latei.

Deze rechthoekige ruimte is bereikbaar via een luik in de vloer van de achterkamer op de eerste bouwlaag. Een gemetselde spiltrap, waarvan de tredevlakken in gele baksteen zijn uitgevoerd en de optreden in rode bakstenen, leiden via een smalle voorruimte naar een overwelfde ruimte. In de trapopgang is een diagonaal gelegde zandsteen latei aanwezig dat herkenbaar is als een hergebruikt bouwfragment. De overwelfde ruimte bezit een gedrukt tongewelf waarvan de kruin haaks staat op de voorgevel. Op dit gewelf sluit een identiek dwars gewelf aan dat aansluit op de linker zijwand. De gewelfvorm haaks op de voorgevel eindigt op ca. 0,6 meter voor de voorwand; het ontbrekend gedeelte is beëindigd met een half tongewelf parallel aan de voorwand. In de voorwand is aan de linkerzijde een kelderlicht aanwezig met een getoogde beëindiging die het halve tongewelf doorbreekt; het kelderlicht is open. Aan de rechterzijde is een ondiepe nis aanwezig waarboven het gewelf ontbreekt. Dit betreft waarschijnlijk de oorspronkelijke toegang van de kelder vanaf de straat.

Eerste bouwlaag

26: Interieur van de gang. Links de marmeren vloertegels met plint en neuten. Rechts het middenrozet op de grens van het brede het smalle ganggedeelte.

Het voorste gedeelte van deze bouwlaag is ingedeeld in een gang en een breed vertrek (voorkamer). Daarachter verspringt de tussenmuur waardoor een smalle gang ontstaat die doorloopt tot aan de achtergevel met daarnaast een breder en dieper vertrek (achterkamer). De vloer van de gang is belegd met wit marmeren vloertegels met langs de randen een plint. Ter plaatse van de doorgangen is het plint beëindigd met neuten in hetzelfde materiaal. De gestucte wanden van de gang zijn voorzien van een eenvoudige lijst op ca. 1 meter hoogte die een

lambrizing aangeeft. Het plafond van de gang is vlak gestuct zonder randlijsten. Nabij de overgang van het brede naar het smalle ganggedeelte is een langwerpig rozet in het plafond aangebracht. Het eerste gedeelte van de gang is afgesloten met een glas pui, samengesteld van moderne kozijnprofielen, daterend uit de tweede helft van de 20ste eeuw. In de rechter zijwand van het brede ganggedeelte is de aanzet van een dichtgezette deuropening zichtbaar. Via een deuropening in de smalle gang is de achterkamer bereikbaar.

27: Interieur van de voorkamer aan de Markt. Links een overzicht gezien naar de achtergevel met de doorgang, waarin schuifdeuren aanwezig waren en geflankeerd door kasten. In het midden de voorzet wand tegen de voorgevel met binnenluiken. Rechts de schoorsteenmantel met natuurstenen vuurmond en betegelde achterwand.

De vloeren van de voor- en achterkamer zijn bekleed met modern strokenparket. De wanden en het plafond zijn gestuct. Het plafond in de voorkamer is alleen voorzien van een middenrozet. Het plafond in de achterkamer is voorzien van een dubbele geprofileerde perklijst, waartussen op de hoeken ornamenten zijn aangebracht. Elk L-vormig ornament is langs de korte zijde van de ruimte korter dan langs de lange zijde. Stilistisch gezien zouden deze ornamenten uit het midden van de 19 de eeuw kunnen dateren. Het centraal in het plafond aanwezige langwerpig middenrozet vertoont stilistisch gezien grote overeenkomsten met het ornament in de gang en dateren waarschijnlijk uit dezelfde periode.

28: Ornamenten in het gestucte plafond van de achterkamer. Links een middenrozet dat waarschijnlijk is achtergebleven uit een oudere inrichting van dit vertrek. Rechts een hoekornament dat waarschijnlijk is ontstaan na de verbouwing in 1937.

Tussen de voor- en achterkamer is een brede doorgang aanwezig, die aan de zijde van de voorkamer bekroond is met een hoofdgestellijst. De doorgang wordt geflankeerd door twee kasten die zijn afgesloten met 6-ruits glasdeuren met een borstweringpaneel; de bovenste twee ruiten vormen een schouderboog. Tegen de rechter wand in de voorkamer is een stookplaats aanwezig met een gestucte schoorsteenmantel met een natuurstenen vuurmond van gepolijst grijs geaderd marmer. De achterwand van de vuurmond is voorzien van tegels met geometrische

bladmotieven daterend uit de periode tussen 1870 en 1920³. Gezien de aanwezige sporen op natuurstenen onderdelen van de vuurmondlijsting was deze omlijsting aan de voorzijde nog voorzien van consoles. Het grote overstek van de afdekplaat wijst daar ook op. De in klassieke vormen uitgevoerde gestucte schoorsteenmantel en de natuurstenen vuurmond, inclusief de consoles zijn wellicht als geheel aangebracht. Bij de modernisering of het geschikt maken van de stookplaats voor de plaatsing van een kachel werd de betegelde achterwand aangebracht en werden de consoles verwijderd. Mogelijk bezat de achterkamer aan deze zijde ook een stookplaats. Door de aanwezige voorzetwanden is dit niet meer zichtbaar.

Tweede bouwlaag

29: Interieur van de tweede bouwlaag. Links een overzicht van de voorkamer gezien naar de linker zijmuur. In het midden overloop met de kasten tegen de rechter zijmuur en echts de rechte steektrap naar de zolder.

Via het trappenhuis dat zich in bouwdeel B bevindt is de tweede bouwlaag bereikbaar. Deze bouwlaag bezit twee vertrekken gescheiden door een dwarsgang, waarin de trap naar de zolder is geplaatst. In het uiteinde van deze gang is een enkelruits plafondlicht aanwezig dat voorzien is van gewoon enkel glas. Boven dit raam is in het dakvlak een dakraam aangebracht dat is afgedekt met spiegeldraadglas. Het vertrek aan de voorzijde is geheel afwerkt met voorzetwanden en geeft geen informatie. In het plafond is een afgetimmerde stalen onderslag aanwezig die haaks staat op de voorgevel. Deze onderslag vervangt waarschijnlijk de dragende wand die dit vertrek in twee kamers verdeelde. In de gang zijn beide deuren nog aanwezig. Tegen de rechter zijwand in de dwarsgang zijn twee vitrinekasten aanwezig die mogelijk dateren uit de beginjaren dat dit huis als museum functioneerde. Het vertrek aan de achterzijde is ook geheel afgewerkt met voorzetwanden en gipsplatenplafonds. In de ruimte is tegen de rechter zijwand een tegeltabeau opgesteld in Jugendstil-stijl als omlijsting van de vuurmond van een stookpaats. Dit tableau blijkt onderdeel van de museumcollectie en is afkomstig uit een afgebroken Steenwijker villa. Verder herinnert niets in deze ruimte aan oudere bouwfasen.

Zolder

Via de rechte steektrap in de dwarsgang is de zolder te bereiken. De overloop verdeelt de ruimte in de kap in een voorzolder en een achterzolder. In beide ruimten is de kapconstructie zichtbaar die is samengesteld uit drie A-spanten, waarover gordingen zijn aangebracht. Op de gordingen is een beschot van delen aangebracht, waarvan het profiel verder niet zichtbaar is de naden zijn afgedekt met latten. Op de voorzolder is de borstwering onder het wolfseind zichtbaar dat met twee gesmede ijzeren staven aan de vloer is verankerd.

³ : Jan Pluis; De Nederlandse Tegel (2013), Decors en benamingen 1570-1930; Primavera Pers Leiden, p. 234 nr. A.01.10.27

Binnenruimte bouwdeel B

Kelder

Deze ruimte is bereikbaar via een gemetselde trap die zich onder de trap naar de tweede bouwlaag bevindt. De trap is gemetseld van bakstenen met een formaat van 22 x ... x 4-4,2 cm. Deze rechthoekige ruimte is geheel afgewerkt met gesmoorde estrikken in halfsteens verband op de vloer, gepleisterde wanden en een ziende enkelvoudige balklaag op het plafond. De balklaag is ondersteund met een ijzeren INP-profiel met een afmeting van 8 x 17 cm daterend uit het begin van de 20ste eeuw. Mogelijk is deze kelder vergroot; de verdikkingen van de kelderwanden aan de zijde van de achtergevel geven aanleiding voor deze aanname. Bij deze vergroting behoort ook de op de vloer aanwezig afwerking met gesmoorde estrikken, waaronder een vloer met rode estrikken zichtbaar is. In de blauwe estrikken zijn uitsparingen aanwezige van een verwijderde stelling waarop de voorraad werd gelegd. In de hoek rechtsvoor is een verlaagd plafond aanwezig dat is uitgevoerd in het werk gestorte beton, waarvan de hoek in de ruimte ondersteund wordt door een gemetselde poer.

30: Interieur van de kelder aan de achterzijde. Links een overzicht gezien naar de achtergevel. In het rechter kelderlicht is het secundair verwerkte deurrooster zichtbaar. In het midden de gemetselde spiltrap en rechts een gemetselde kolom, waarop een betonnen plateau ten behoeve van de oplegging van de ijzeren onderslag.

Eerste bouwlaag

Deze bouwlaag is ingedeeld in een portaal dat met een korfboogvormige doorgang bereikbaar is vanuit de gang in bouwdeel A. Dit portaal geeft aan de voorzijde toegang tot de trap naar de tweede bouwlaag en aan de achterzijde naar een toiletruimte met een moderne inrichting. Op de vloer van het portaal is een met tapijt bekleed vloer beschot aanwezig, waaronder, evenals de ruimte onder de trap tegels van rode zandsteen aanwezig zijn. Het portaal geeft toegang tot een vertrek, waarvan de vloer grotendeels is voorzien van een beschot van delen dat is rood geschilderd. Langs de linker zijwand bevindt zich een strook van 0,6 meter die afgewerkt is met roodgekleurde cement die wijst op de latere inbouw van de kelderruimte ruim binnen de fundering van de zijgevel. In het vertrek zijn de muren voorzien van voorzetwanden en is een verlaagd balkenplafond aangebracht. Vanuit dit vertrek is de ruimte in bouwdeel C te bereiken.

Tweede bouwlaag

31: Interieur op de tweede bouwlaag. Links de trap met dubbel kwart. In het midden de pantry en rechts de overloop met de doorgang naar huisnummer 64.

Via de spiltrap aan de voorzijde van het portaal is de overloop op de tweede bouwlaag bereikbaar. De trap dateert de detaillering uit het midden van de 20ste eeuw. De ruimten op deze etage zijn geheel afgewerkt met tapijt of linoleum op de vloer, geschilderde wanden op stucwerk of gipsplaten en geschilderde plafonds samengesteld uit gipsplaten. Deze overloop bezit in de rechter wand een rechthoekige doorgang naar de tweede bouwlaag in bouwdeel A. In de linkerwand bevindt zich een deuropening naar een ruimte (pantry), waarin een keukenblok is opgesteld. Deze wand die de ruimten scheidt sluit aan op een van de kozijnstijlen van het 3-lichtvenster in de achtergevel. De voorwand van de pantry is voorzien van drie kasten die gezien de detaillering in het midden van de 20ste eeuw gedateerd kan worden. Tegen de linker zijwand is naast het keukenblok een verdikking aanwezig dat waarschijnlijk een schoorsteenkanaal betreft. Deze in het midden van de 20ste eeuw daterende etage is aan het einde van diezelfde eeuw gerenoveerd, waarbij de gipsplatenwanden en het keukenblok zijn ingebracht.

Zolder

32: Interieur van de zolder achter 66. Links een linkerwand spantbeen op kreupele stijl en blokkeels. In het midden de blokkers achterwand met de dichtgezette openingen en rechts de voorwand met de ventilatiesleuven.

Via een luik in het plafond van de overloop is de zolder bereikbaar. Deze verder niet ingedeelde ruimte bezit een vloerbeschoot van delen met een werkende breedte van 22-27 cm en een dikte van 2,8 cm. In het vloerbeschoot is nabij de voorwand een multiplex plaat opgenomen die gezien de aanwezige baluster op de vloer waarschijnlijk een dichtgelegde trapsparing betreft. Langs deze vloer is een gepleisterde borstwering aanwezig die beëindigd is met een vuren houten muurplaat. Voor de linker borstwering is de versleepte schoorsteen geplaatst met een gepleisterd oppervlak die ondersteund is door een houtconstructie naar de nok. Dit schoorsteen kanaal sluit aan op de verdikking in de linker zijwand van de pantry. De gepleisterde voorwand sluit aan tegen de onderzijde van het dakbeschoot. In dit muurvlak zijn enkele kleine openingen aanwezig

die als ventilatieopening fungeren tussen deze ruimte en de vliering van het huis Markt 66, een oplossing die in het midden van de 20ste eeuw werd toegepast. In de ruimte zijn twee spanten en een halfspant en twee hoekkeperbalken aanwezig, waarover gordingen zijn aangebracht. Over de gordingen is een beschot aangebracht. De spanten op sloffen zijn samengesteld uit vuren hout met een houtafmeting van 7 x 17,5 cm, de hoekkeperbalken bezitten een afmeting van 6 x 17,5 cm. De over de spanten aangebrachte gordingen bezitten een doorsnede van 6 x 11,5 cm en het beschot van delen een werkende breedte van 17,5 cm. De houtafmetingen, houtsoort en uitvoering van de constructie met zwaluwstaart-overkepingen in de trekplaten en de dubbele blokkeels en de tandopleggingen van de kreupele stijlen wijzen op het ontstaan in het midden van de 20ste eeuw.

Binnenruimte bouwdeel C

Dit vertrek dat bereikbaar is vanuit bouwdeel B is geheel is afgewerkt met een cementvloer, voorzetwanden en gipsplatenplafonds geeft verder geen informatie.

5 Waardenstelling & aanbevelingen

Waardenstelling

Als uitgangspunt voor de contextuele waardenstelling zijn de Richtlijnen voor Bouwhistorisch Onderzoek 2009 (opgesteld door onder andere de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) gebruikt. In de waardenstelling wordt het object beschouwd op verschillende niveaus. Het eerste niveau is de externe of contextuele waardenstelling, waarin het pand beschouwd wordt op cultuurhistorische aspecten. In deze waardenstelling wordt gerefereerd aan de aspecten algemeen historische waarden, stedenbouwkundige waarden, architectuurhistorische waarden, bouwhistorische waarden en waarden vanuit het gebruik. Deze waarden worden vergeleken met de waarden zoals die zijn vermeld in een redengevende omschrijving van het monument, situering in een beschermd stadsgezicht, etc. In deze waardenstelling wordt het bouwwerk of de structuur als geheel en de (voornaamste) onderdelen ervan beschouwd, waarbij de uitgangspunten voor de waardenstelling en de resultaten van het onderzoek zijn verwerkt.

Contextuele waardenstelling

Algemeen historische waarden

Het onderzochte huis bezit algemeen gezien hoge monumentale waarden vanwege de ligging aan de Markt een centraal in Steenwijk gelegen plein waar alle uitvalswegen samenkwamen. De uitvalswegen in de stad vormen de dragers van de rechthoekige structuur buiten de oorspronkelijke nederzetting die van de bisschop van Utrecht stadsrechten ontving om de grenzen van het Oversticht te beschermen.

Stedenbouwkundige waarden

Het onderzochte huis bezit stedenbouwkundig gezien Overzicht hoge monumentale waarden vanwege de ligging aan de Markt, dat het centrum is van de rechthoekig aangelegde stedelijke structuur van Steenwijk. Dit is zichtbaar in de grootte van de huizen die geplaatst waren op diepe percelen met toegangen tot de kelders aan de Markt.

Architectuurhistorische waarden

Het onderzochte huis bezit architectuurhistorisch gezien positieve monumentale waarden vanwege de herkenbare en gave 19de-eeuwse architectuur met een vrij gave detaillering van de voorgevel.

Bouwhistorische waarden

Het onderzochte huis bezit bouwhistorisch gezien hoge monumentale waarden vanwege aanwezige restanten van oudere bebouwing, constructies en bouwsporen die de ontwikkeling afleesbaar maken.

Waarden vanuit het gebruik

Het onderzochte huis bezit vanuit het gebruik gezien positieve monumentale waarden, vanwege de afleesbaarheid van het gebruik als luxe ruim woonhuis vanaf de bouw tot aan nu.

Interne waardenstelling

Bij de interne waardenstelling wordt het object beschouwd op de samenstelling van de onderdelen. In de waardenstelling die volgt wordt het belang van een onderdeel voor de ontwikkeling van het geheel vanuit historisch oogpunt bepaald. Deze gaat uit van drie categorieën: hoge monumentwaarde, positieve monumentwaarde en indifferente monumentwaarde en zijn respectievelijk met de kleuren blauw, groen en geel aangegeven op

tekeningen. Deze waardenstelling wordt weergegeven op de ingekleurde 'waardenstellingsrepresentatietekeningen.

HOGE MONUMENTALE WAARDEN

Onderdelen die essentieel zijn voor het herkenbaar houden van het oorspronkelijke gebouwconcept hebben een hoge monumentale waarde. Een hoge monumentwaarde betekent dat:

- Behoud van deze elementen prioriteit heeft
- Aanpassingen alleen te verantwoorden zijn wanneer deze de bestaande monumentwaarden behouden of versterken

Hoge monumentale waarden zijn:

- De vorm van het huis;
- Metselwerk van de gevels met afwerkingen, waarin openingen, ornamenten en bouwsporen aanwezig zijn;
- Oorspronkelijke balklagen met de daarin aanwezige sparingen en bouwsporen en het vloerbeschot;
- Oorspronkelijke en vernieuwde vensters in de gevelopeningen;
- Gemetselde keldertrap;
- Oorspronkelijke afwerking met vloertegels in rode zandsteen en marmer met plint en estrikken;
- Oorspronkelijke stookplaats met schoorsteenmantel en vuurmond;
- Gestucte plafond met perklijsten middenrozetten en lijsten.

POSITIEVE MONUMENTALE WAARDEN (GROEN)

Onderdelen die ondersteunend zijn aan het oorspronkelijke gebouwconcept hebben een positieve waarde. Een positieve monumentwaarde betekent dat:

- Behoud van het element het uitgangspunt is, maar dat aanpassingen onder voorwaarde dat deze passen in het gebouw mogelijk zijn;

Positieve monumentale waarden zijn:

- Vernieuwde balklaag met beschot op een ijzeren ligger;
- Traditionele constructie met spanten en gordingen van het schilddak met beschot;
- Tot luiken getransformeerde interieurelementen op het venster in de achtergevel;
- Traditionele trappen die de verbinding tussen de bouwlagen en de zolder vormen;
- Traditionele afwerking met strokenparket op de vloer;

INDIFFERENTE MONUMENTALE WAARDEN (GEEL)

Onderdelen van het gebouw, die in authenticiteit en detail zijn aangetast of in afwijkende architectuur zijn vernieuwd hebben een indifferente monumentwaarde. Een indifferente monumentwaarde betekent dat:

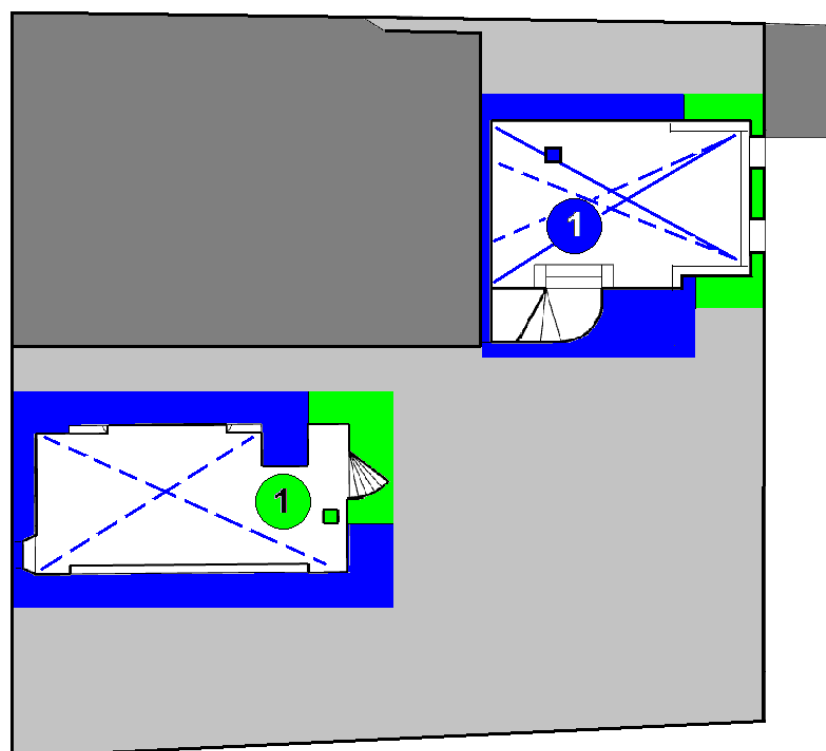
- Behoud van dit element is optioneel;
- Behoud van de herkenbaarheid van het oorspronkelijke ensemble wenselijk is.

Indifferente monumentwaarden zijn:

- Moderne afwerkingen als vloertegels en tapijt op de vloer;
- Moderne afwerkingen met gipsplaten in scheidingswanden en voorzetwanden;
- Moderne afwerkingen met gipsplaten op de plafonds;
- Moderne inrichtingselementen zoals sanitair en een keukenblok

WAARDERINGSKAARTEN

Bron: Plattegronden bouwvergunningstekening nr. 4651, 1937 en
inmeting Dijkoraad d.d. 24-08-2021

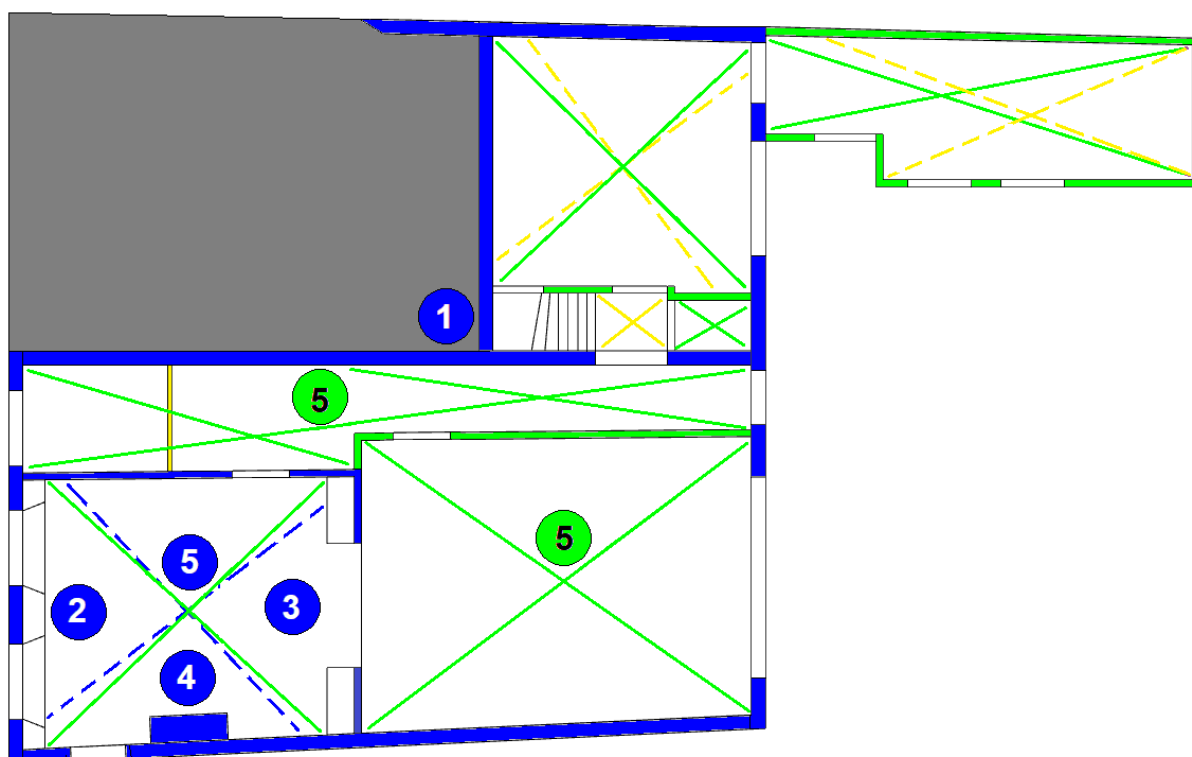

LEGENDA

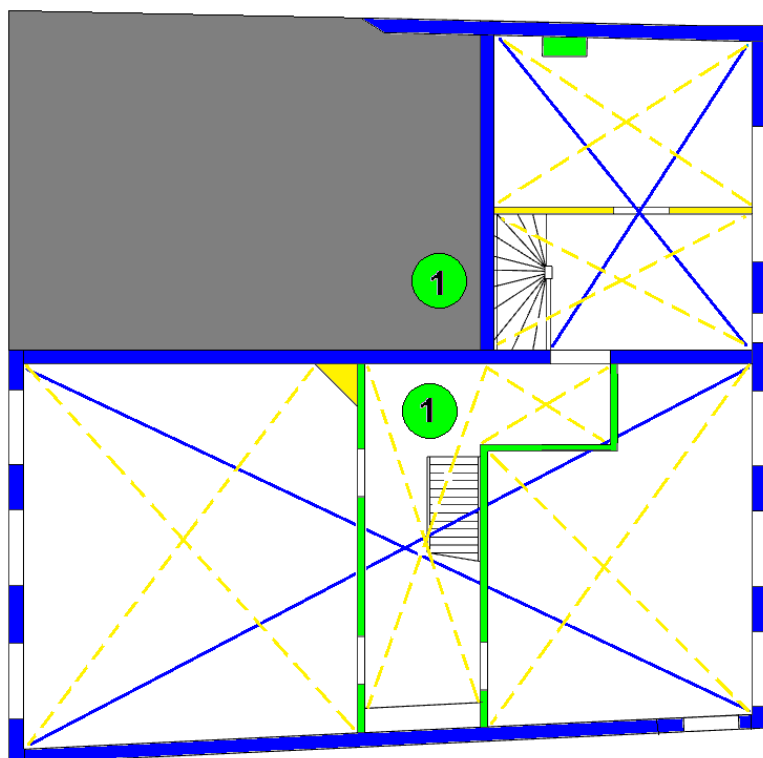
- hoge monumentale waarden
- positieve monumentale waarden
- indifferente monumentale waarden
- niet toegankelijk
- belending
- monumentale waarden van de vloer drie categorieën
- monumentale waarden van plafond, zolder of kap; drie categorieën
- interieuraspecten; drie categorieën

- 1: Trap
- 2: Voorzetwand met binnenluiken
- 3: Schuifdeurwand met kasten
- 4: Schoorsteenmantel
- 5: Gestuct middenrozet
- 6: Daklicht

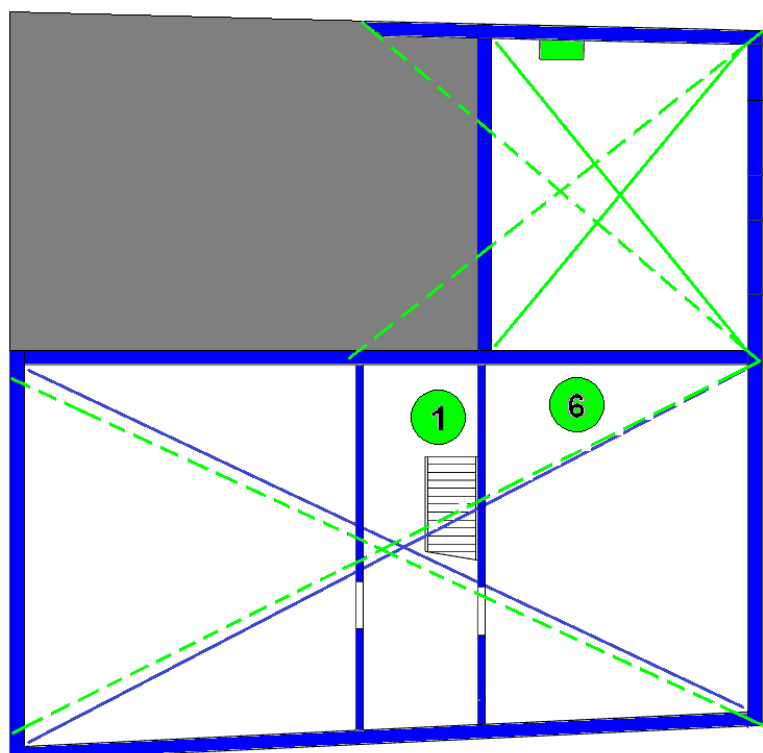
KELDERS

EERSTE BOUWLAAG

TWEEDE BOUWLAAG

ZOLDER

Aanbevelingen

De uitgevoerde opname geeft een redelijk beeld van de ontwikkeling van het huis vanuit de 16de eeuw tot heden. Toch blijven er voldoende vragen over die met de navolgende onderzoek beantwoord zouden kunnen worden. Voor deze onderzoeken is het noodzakelijk de collectie wordt opgeslagen of tijdelijk elders wordt tentoongesteld:

- Archiefonderzoek dat een beeld vormt van de collectie bij de overdracht aan de gemeente Steenwijk, waarmee een uniek beeld kan worden verkregen van de plaats van de collectie in het bewoonde huis;
- Interieuronderzoek, gecombineerd met een kleurenonderzoek in het interieur waarmee enerzijds de oorspronkelijke inrichting van met name de eerste bouwlaag kan worden bepaald en anderzijds de basis vormt voor een nieuw op te zetten kleurenschema voor de vertrekken op deze bouwlaag.
- Aanvullend bouwhistorisch onderzoek nadat de collectie is opgeslagen van te demonteren vloerafwerkingen, voorzetwanden en eventuele plafonds. Met de daarachter verscholen oppervlakken kunnen de gemene bouwmuur en de vloer van de tweede bouwlaag (vanaf de bovenzijde) en aanwezige funderingen die mogelijke alternatieve indelingen aangeven gedocumenteerd worden;
- Dendrochronologisch onderzoek aan de in het zicht komende balkhout van de vloer van de tweede bouwlaag.

6 Bronnen

Boeken

Ben Kooij, Ben Olde Meierink, Chris Kolman, Jan ten Hove, Marieke Knuijt, Ronald Stenvert (1998), *Monumenten in Nederland. Overijssel*; Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist / Waanders Uitgevers, Zwolle

H.J. Versfelt en M. Verschoor (2005); *De atlas van Huguenin, Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland 1819-1829*; Uitgeverij Heveskes Groningen

G. Berends (1999); *Historische houtconstructies in Nederland*; Stichting Historisch Boerderij Onderzoek Arnhem

E.L. van Olst (2002); *Landelijke Bouwkunst Overijssel*; Stichting Historisch Boerderij Onderzoek Arnhem

G.M. Laar, drs. H. Spreen, drs. J. Tiesnitsch, ing. J.D. van der Tuin (2009); *Steenwijk, vestingstad, Een terugblik voor de toekomst*; Historische Vereniging Steenwijk en Omstreken, Steenwijk

Jan Pluis; *De Nederlandse Tegel (2013), Decors en benamingen 1570-1930*; Primavera Pers Leiden

Websites

Geschiedenis van de Stellingwerven en Noordwest Overijssel (Steenwijkerland) [link](#)

Steenwijk in beeld [link](#), nr 29

Facebookpagina HV Steenwijk en Omstreken

Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Beeldbank Collectie Overijssel

Rijksdienst voor Kunsthistorische Documentatie (RKD)

Archieven

Tentoonstelling Museum Steenwijk, Markt 60-64, bezocht tijdens de opname op 15 juli 2021

Bouwvergunningenarchief gemeente Steenwijk

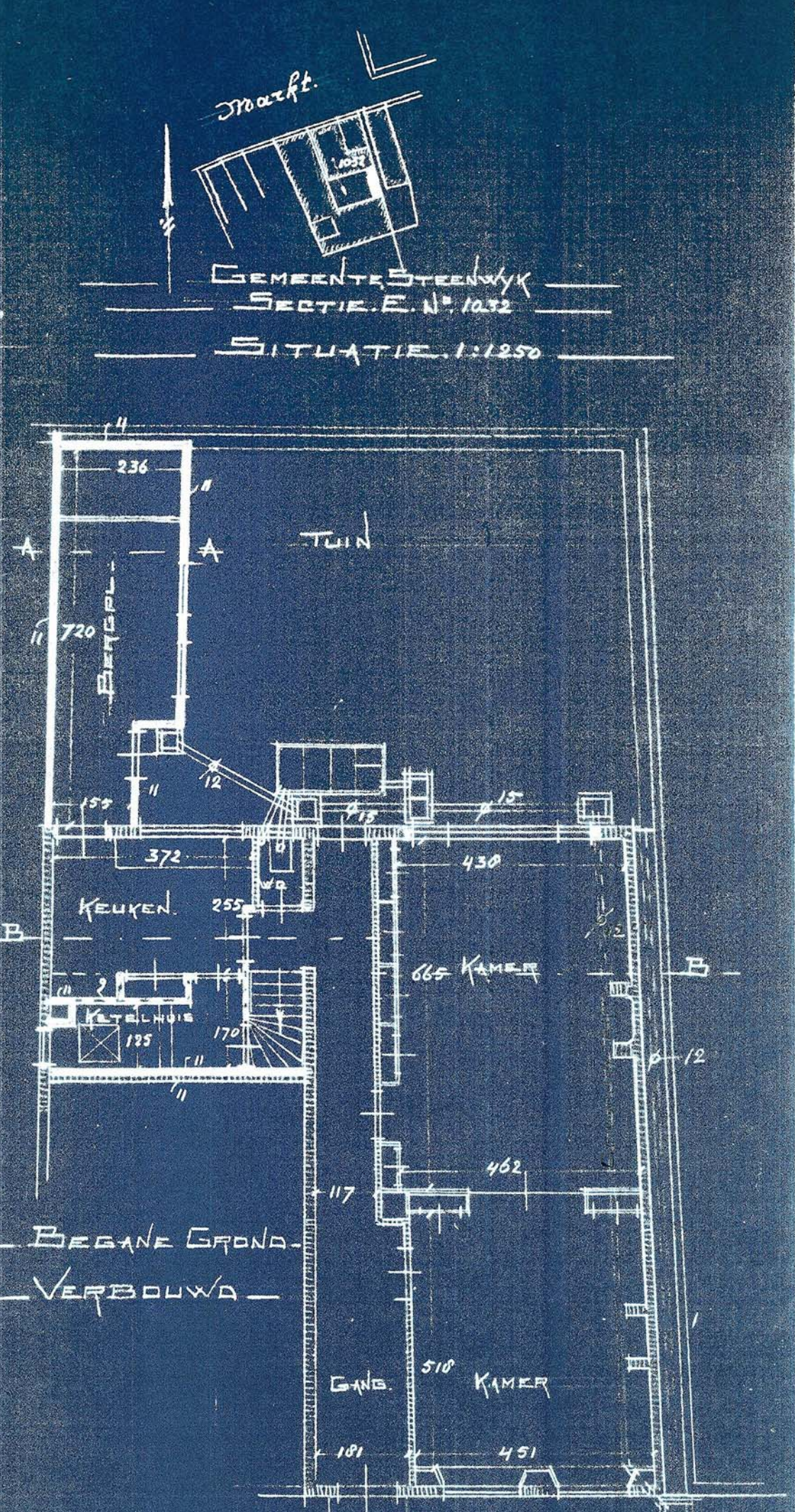
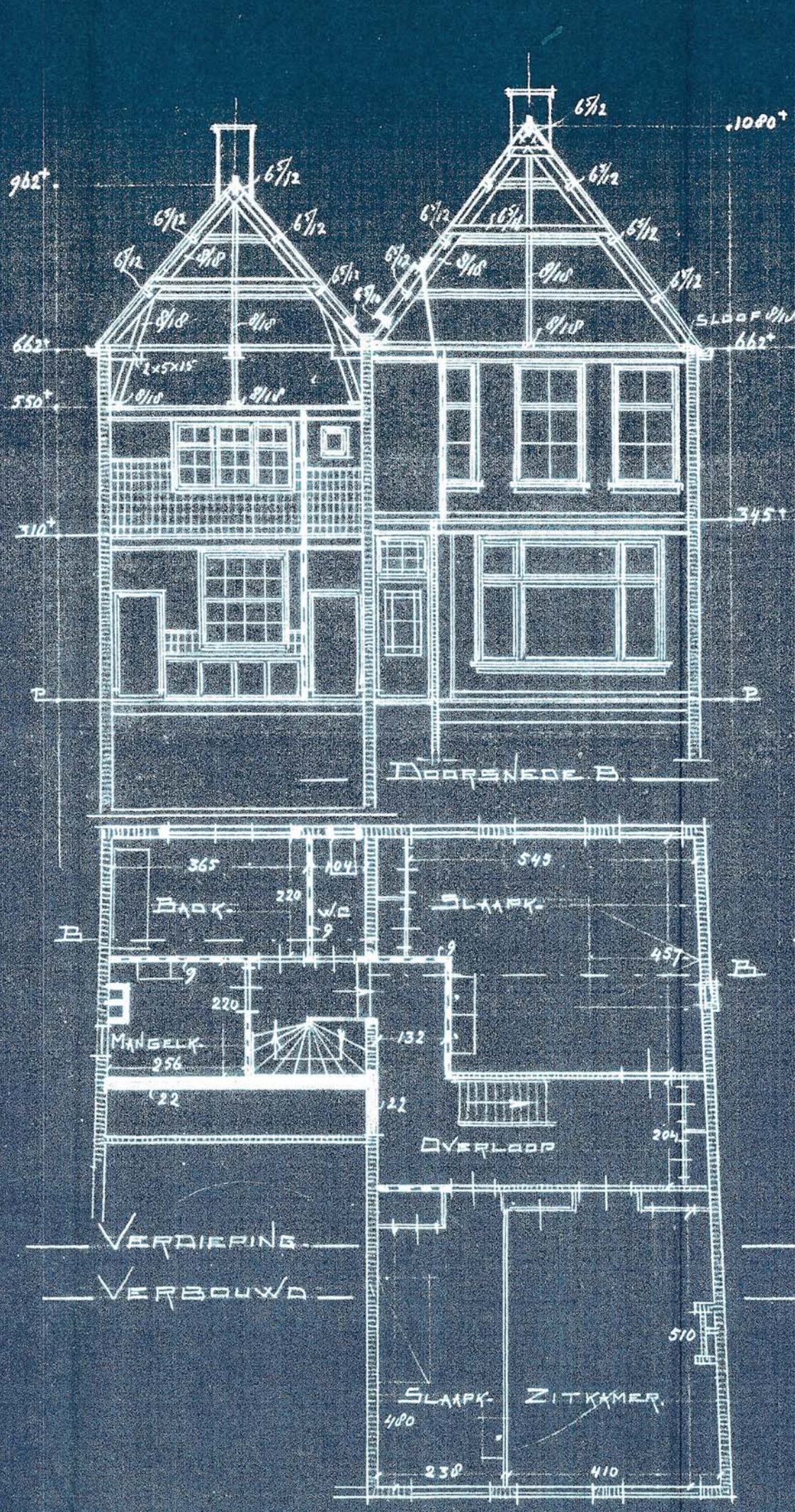
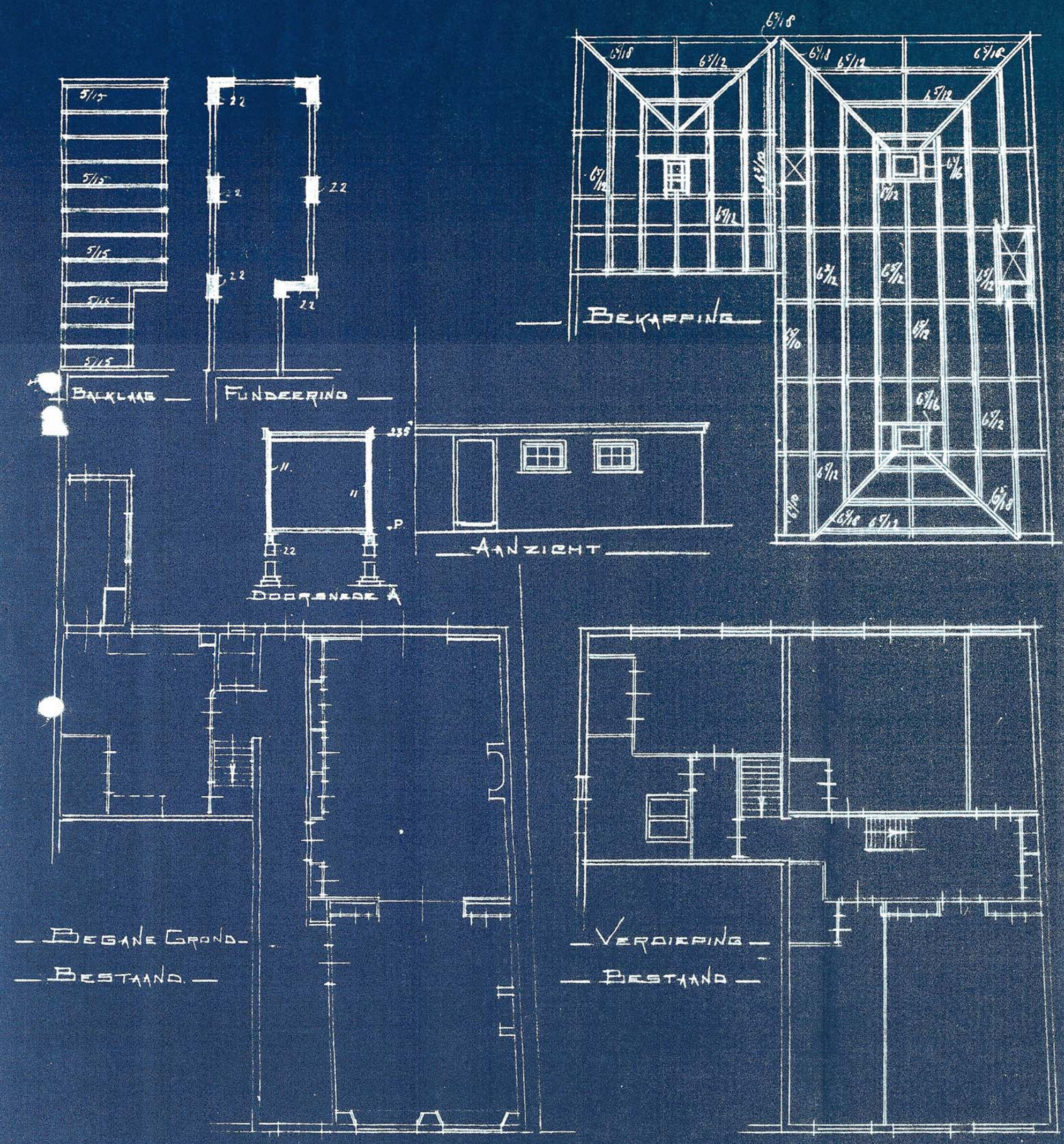
Kadaster Archiefviewer

Bijlagen

Bijlage 1: Bouwvergunningtekening 1937

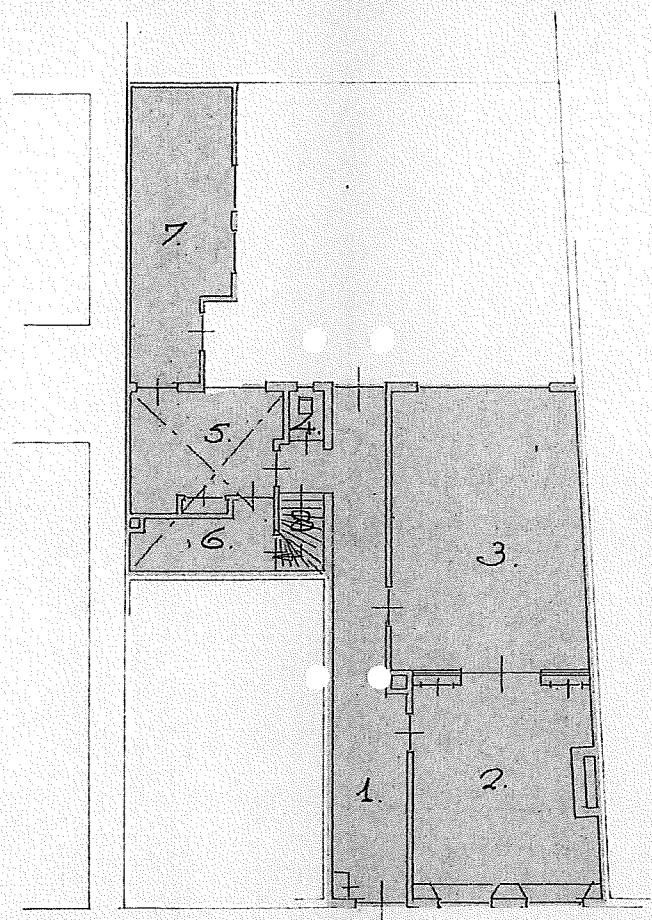
Bijlage 2: Tekening ruimte indeling 1980

BIJLAGE 1: BOUWVERGUNNINGTEKENING 1937

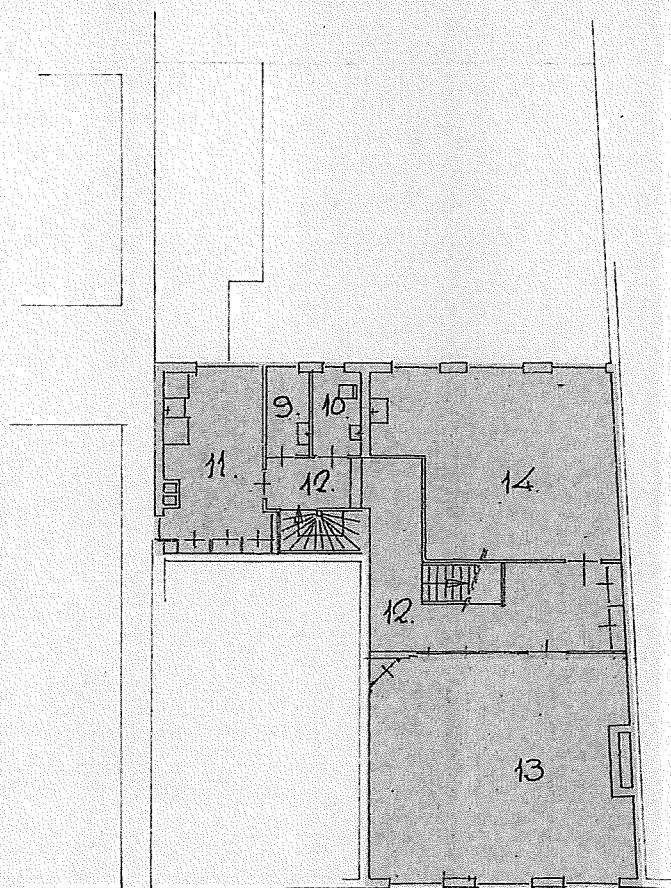

BIJLAGE 2: TEKENING RUIMTE INDELING 1980

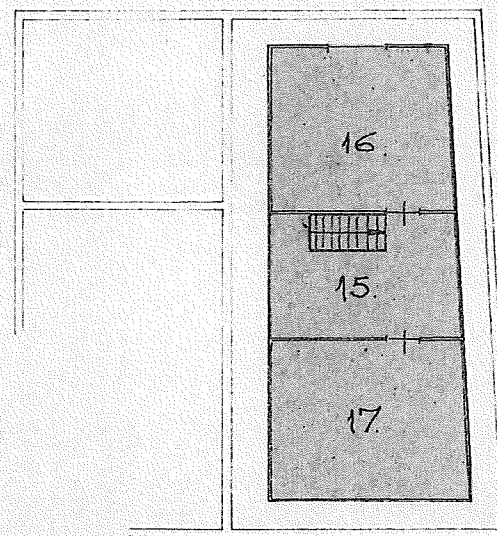
market buy

begonegrond.

Verdöpfung

Zolder.

Verklaring ruimten

begane grond

1. entree
2. expositie
- 3.
4. toilet
5. berging
6. "
7. "
8. trapoppoing

Verdieping

- 9 douche
- 10 toilet
- 11 keuken
- 12 overloop-gang
- 13 expozitie
- 14 "

zolder

- 15 overloop
16 berging
17 "

D					OPMERKINGEN:
C					
B					
A					
WIJZ	DAT	GET.	GEK	OMSCHRIJVING	
GEMEENTEWERKEN STEENWIJK					
PROJECT: <i>oudheidkamer</i>					FORM:
ONDERDEEL: <i>beoeftekening bestaande metaling.</i>					SCHAAL: <i>1:100</i>
					PROJECT NR:
DAT <i>nov. 80</i>		AFD. CHIEF:		DIREKTEUR:	TEKENING NR. <i>D.74-574-1</i>
GET <i>Lv</i>					